VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Taloudellinen katsaus Kevät 2016 ja julkisen talouden suunnitelma

15.4.2016

VM/KO ja BO

Bruttokansantuote

määrän muutos, %

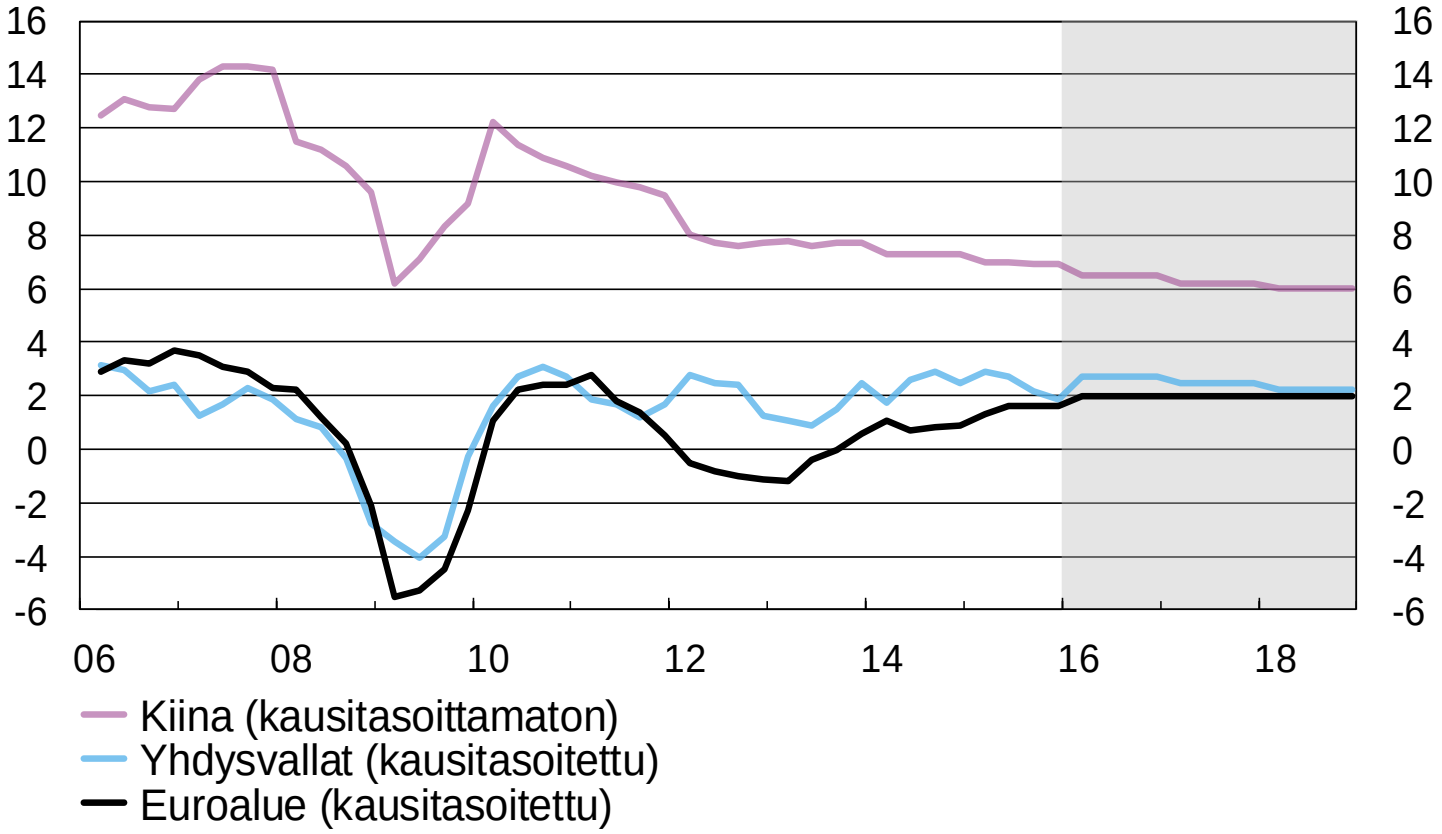

Lähde: Kansalliset tilastoviranomaiset, VM

Tavaraviennin markkinaosuus[1]

2007=100, trendi (HP)

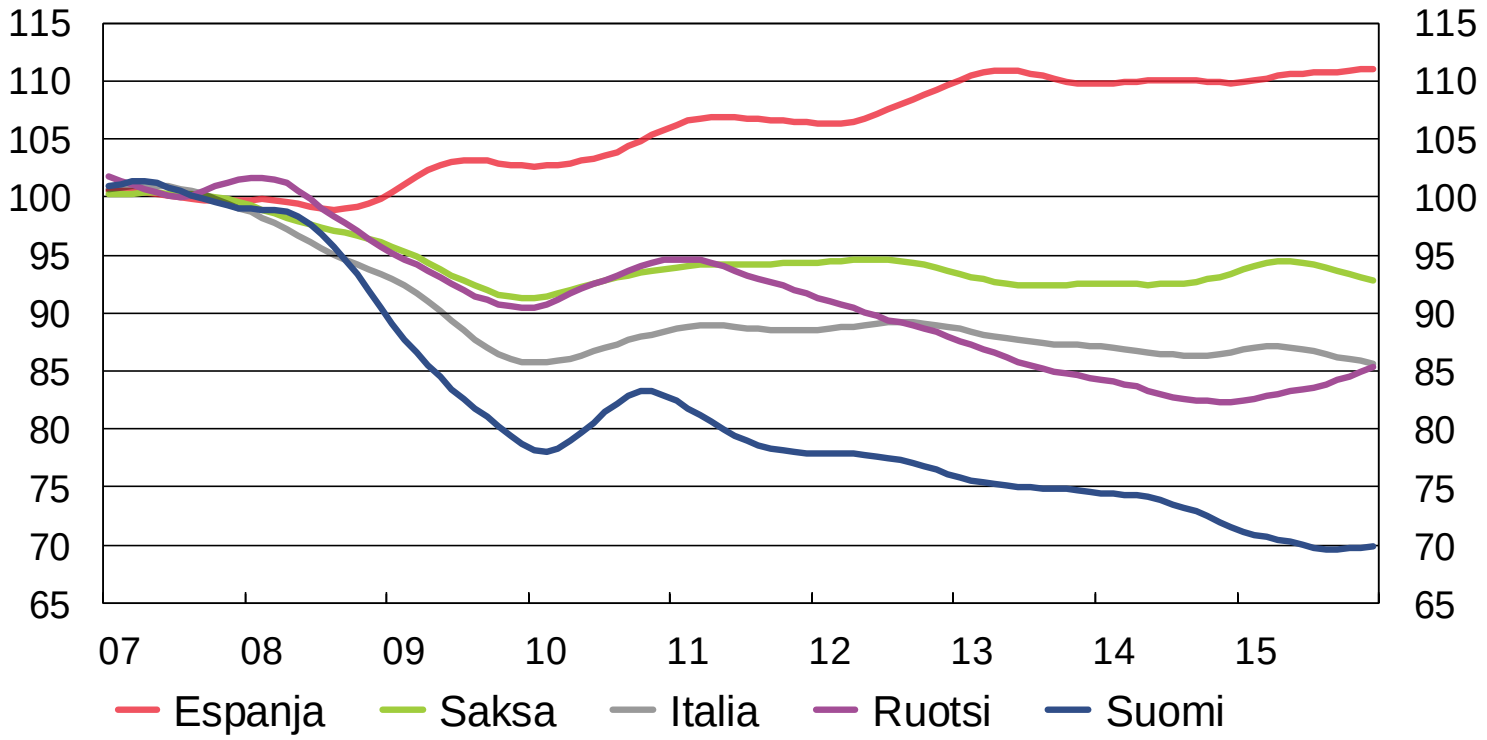

[1] Tavaraviennin kasvu suhteessa maailmankaupan kasvuun

Lähde: Macrobond, VM

Tavaroiden ja palvelujen vienti

volyymi 2005=100, kausitasoitettu

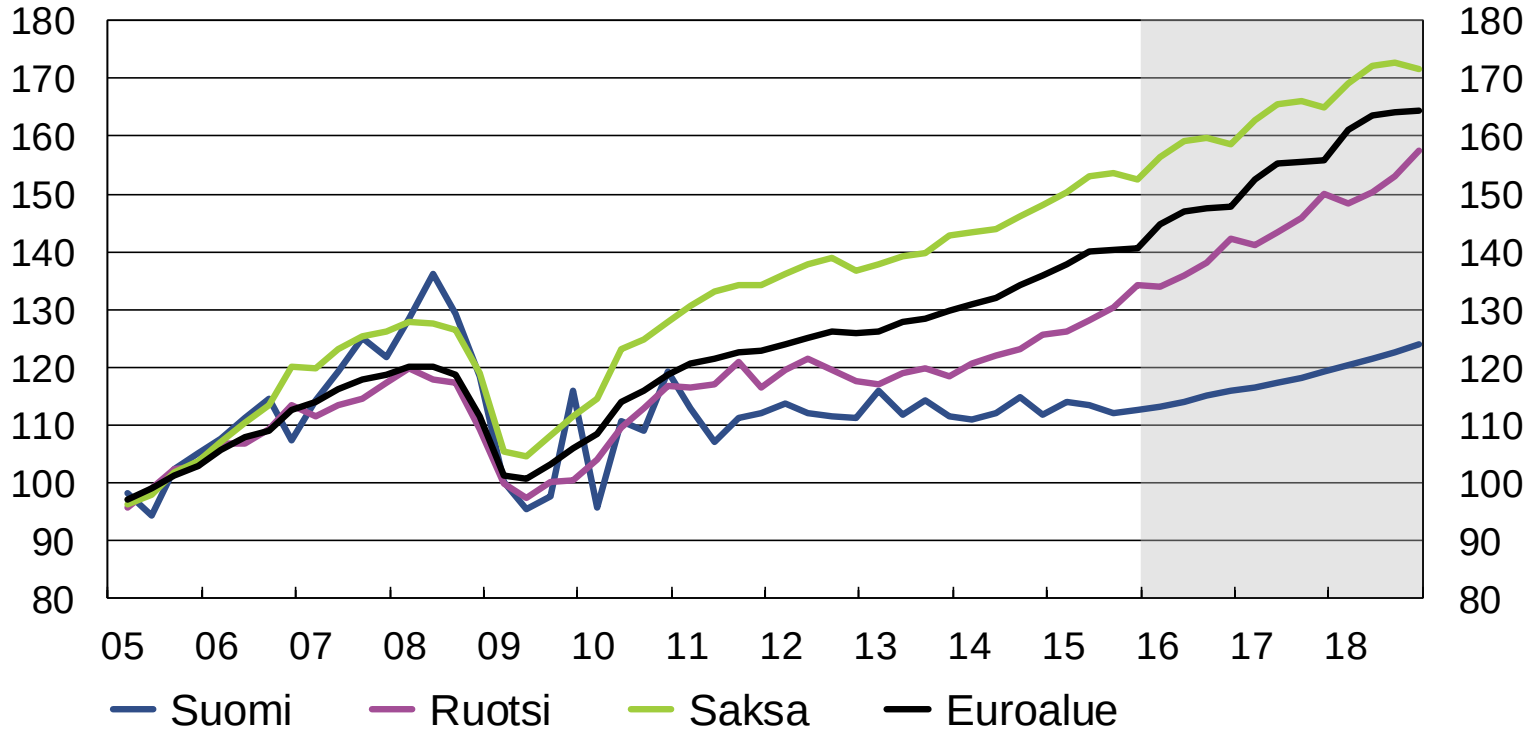

Lähde: Eurostat, VM

Työttömyysaste

kausitasoitettu, %

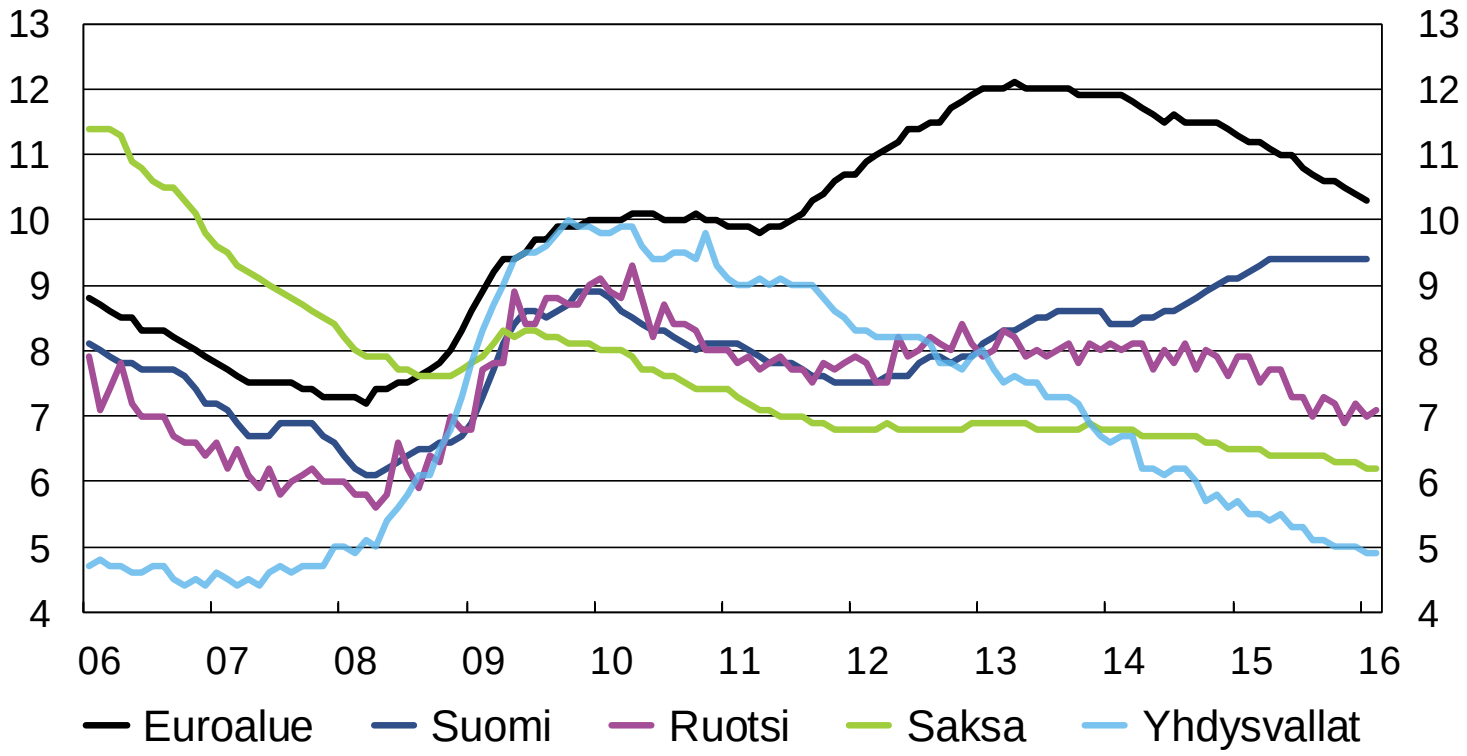

Lähde: Macrobond, kansalliset tilastoviranomaiset

Teollisuuden ja kuluttajien luottamus

saldo, kausitasoitettu

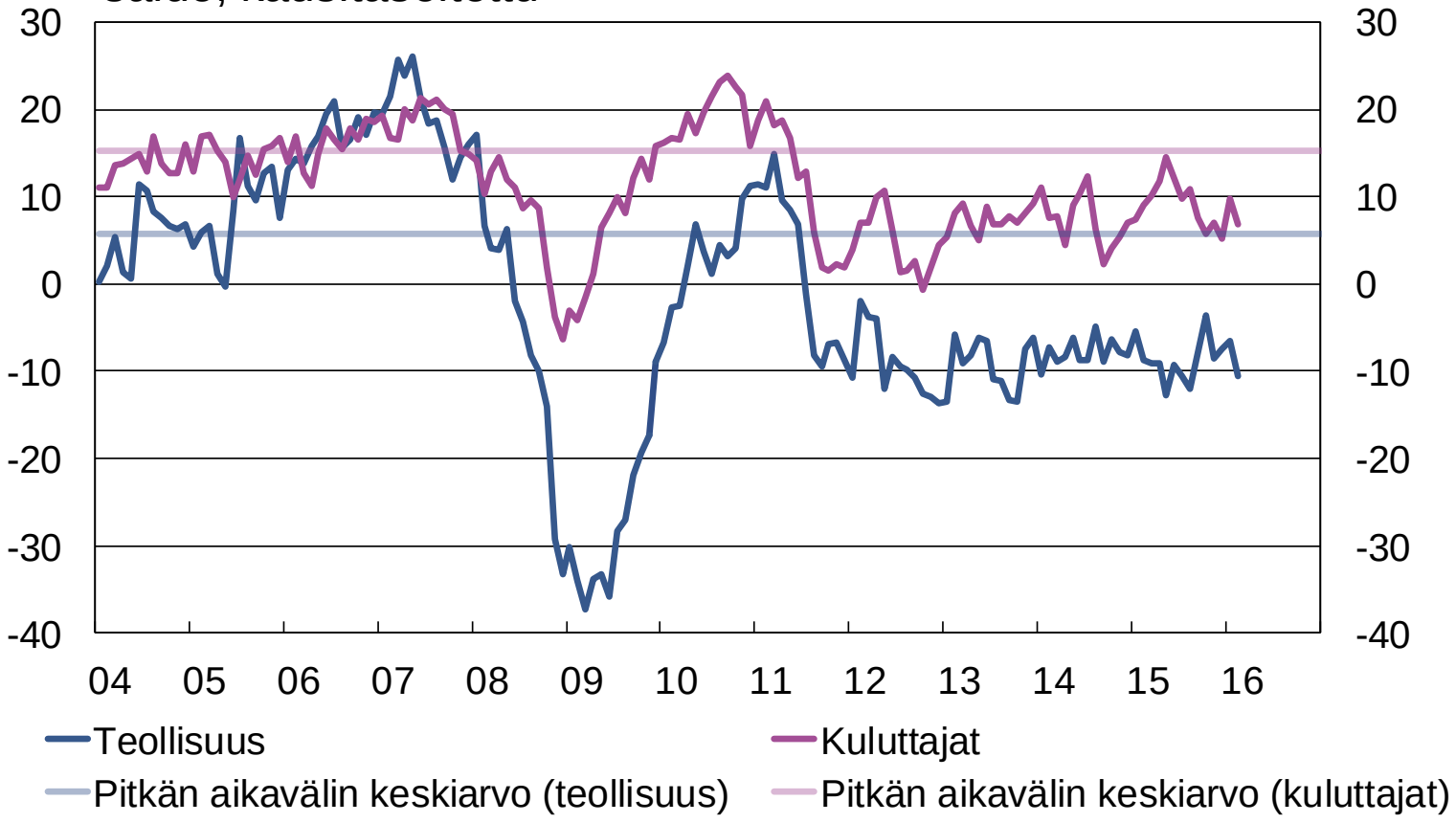

Lähde: Euroopan komissio

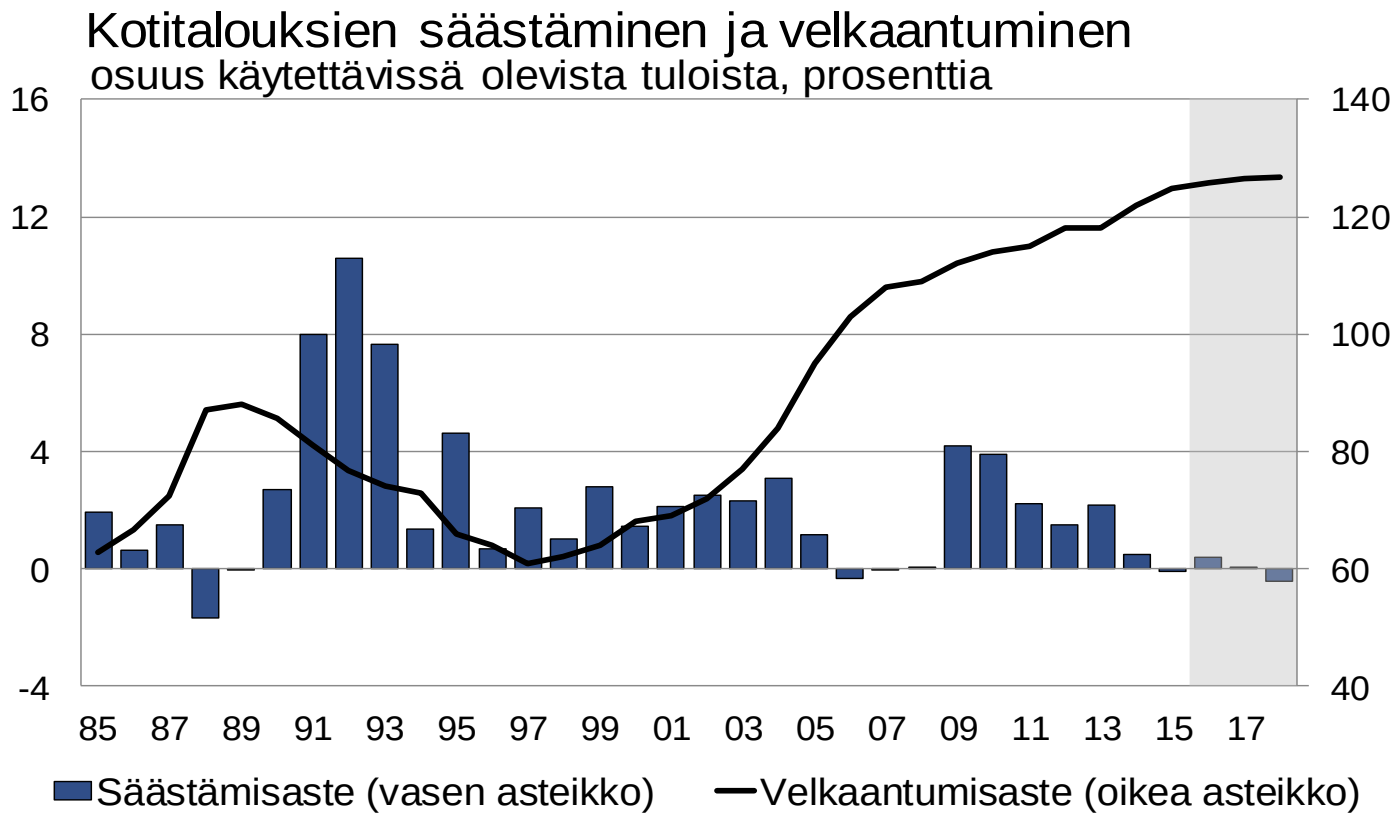

Lähde: Tilastokeskus, VM

Investoinnit

suhteessa BKT:een, %

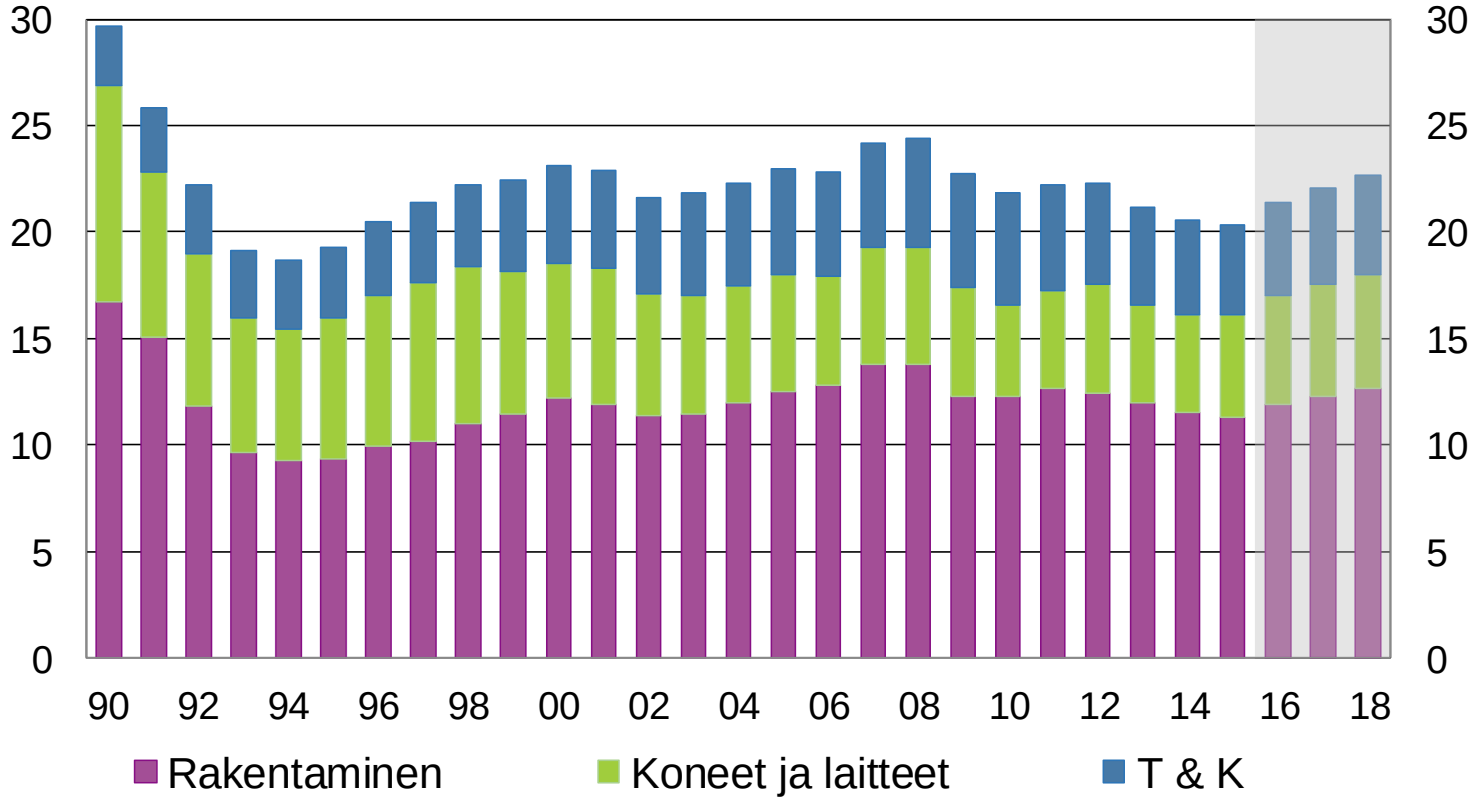

Lähde: Tilastokeskus, VM

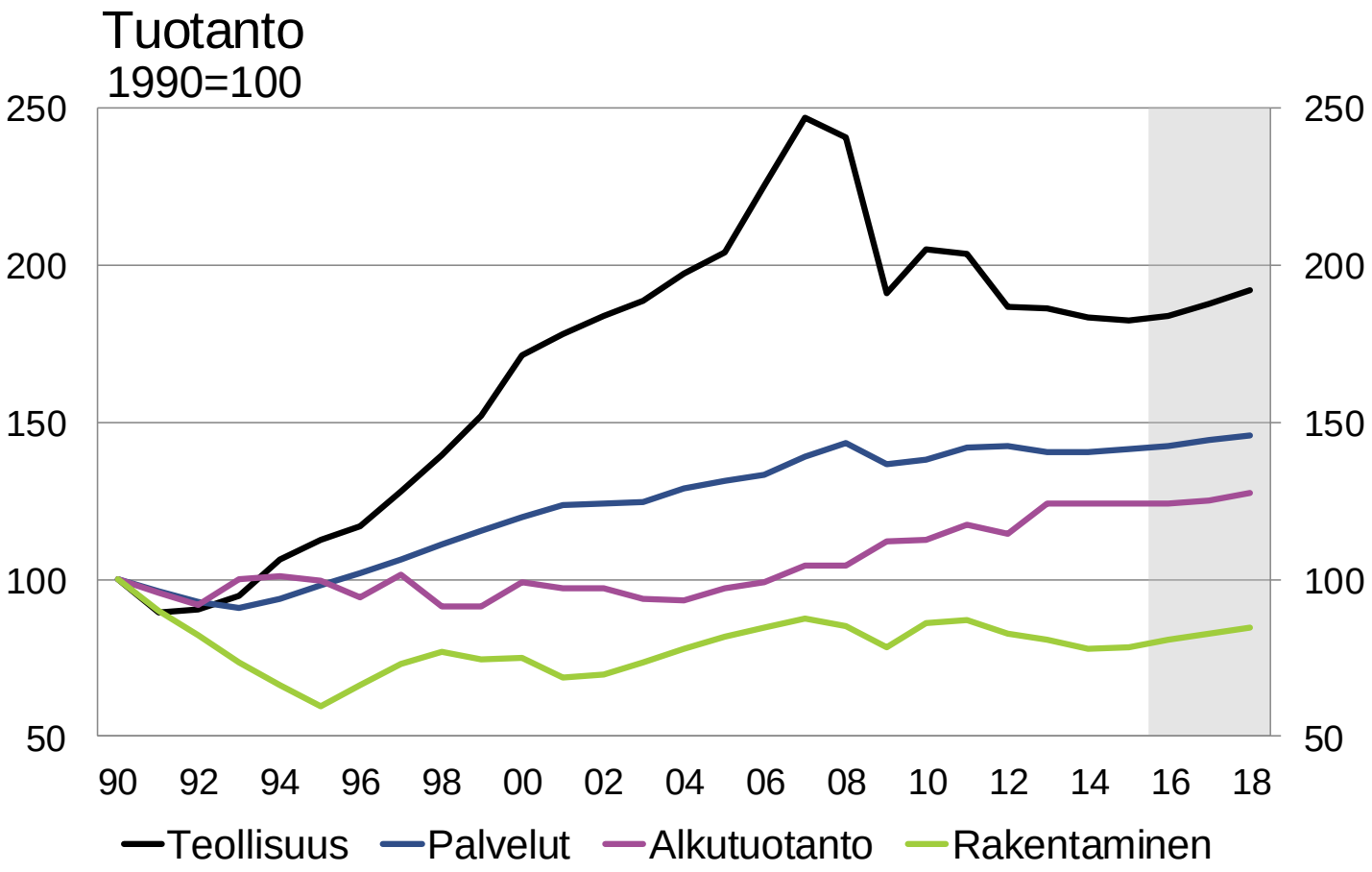

Lähde: Tilastokeskus, VM

Teollisuustuotannon volyymi-indeksi

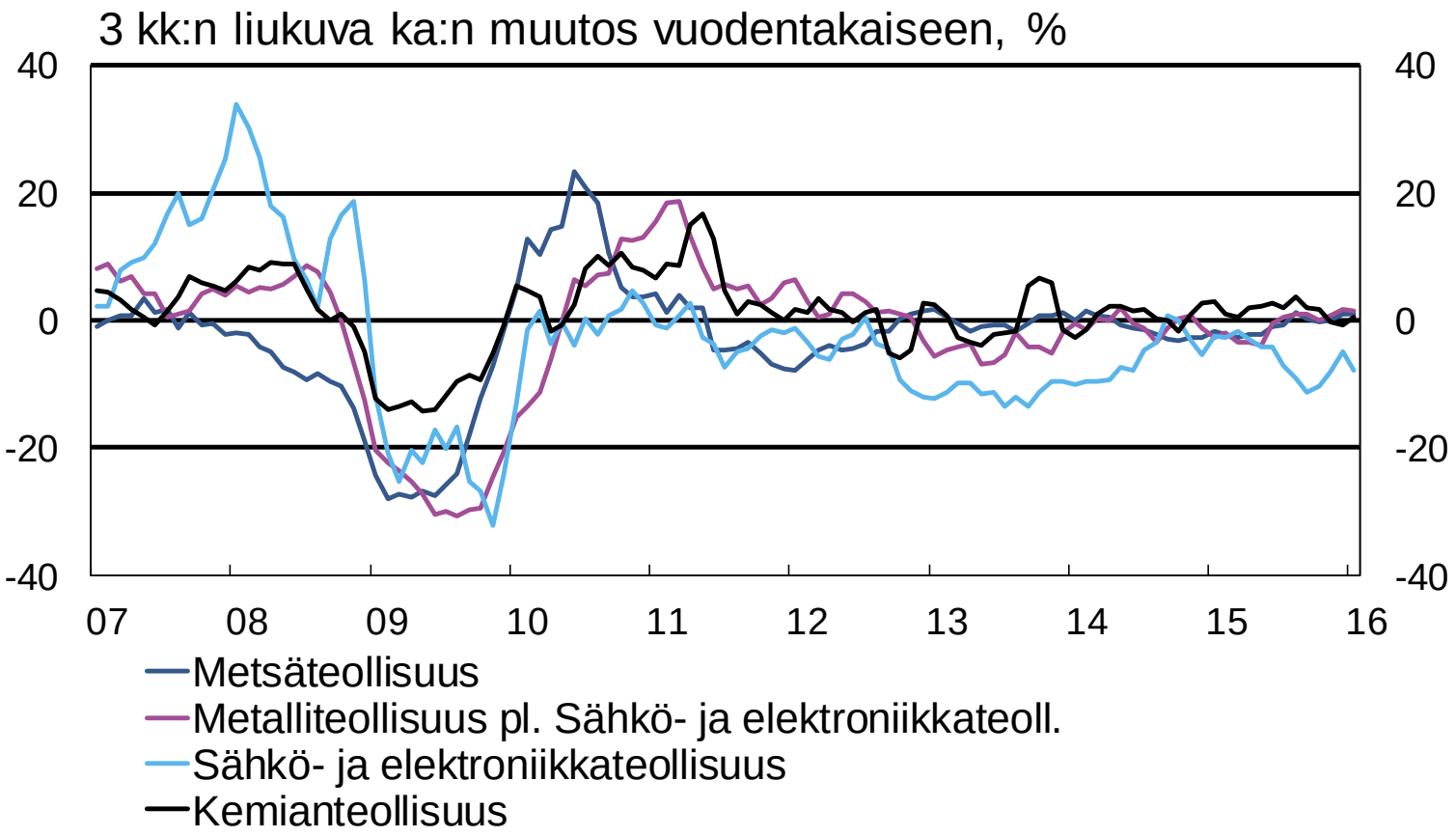

Lähde: Tilastokeskus

Kausitasoitettu tuotanto laski helmikuussa, vuodentakaisesta kasvua

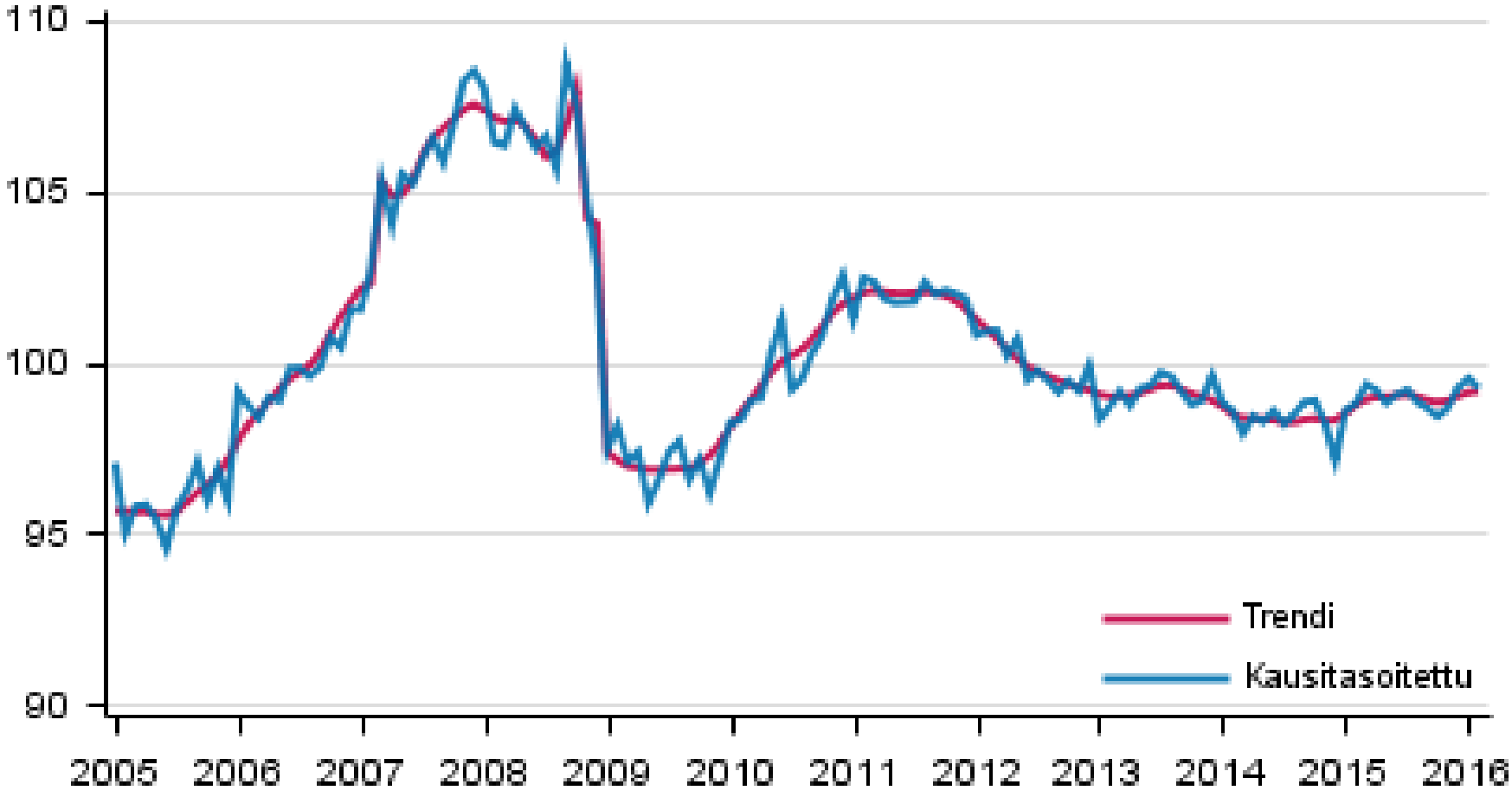

Talouden keskeiset tunnusluvut – 4/2016

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
BKT:n määrän muutos, %	-0,8	-0,7	0,5	0,9	1,2	1,2	1,1	1,1
Työttömyysaste, %	8,2	8,7	9,4	9,3	9,0	8,7	8,4	8,1
Työllisyysaste, %	68,5	68,3	68,1	68,4	68,8	69,1	69,4	69,7
Kuluttajahintainflaatio, %	1,5	1,0	-0,2	0,3	1,3	1,5	1,7	1,8
Vaihtotase, % BKT:sta	-1,6	-0,9	0,1	0,1	0,1	0,3	0,3	0,3
Julkisyhteisöjen nettoluotonanto, % BKT:sta	-2,6	-3,2	-2,7	-2,5	-2,1	-1,8	-1,4	-1,3
Valtio	-3,7	-3,8	-3,1	-2,9	-2,6	-2,2	-1,7	-1,5
Paikallishallinto	-0,7	-0,8	-0,7	-0,7	-0,6	-0,6	-0,7	-0,8
Sosiaaliturvarahastot	1,8	1,3	1,0	1,1	1,1	1,0	1,0	0,9
Julkisyhteisöjen rakenteellinen jäämä, % BKT:sta	-1,2	-1,5	-1,3	-1,5	-1,4	-1,4	-1,2	-1,3
Julkisyhteisöjen velka[1], % BKT:sta	55,4	59,3	63,1	65,0	66,7	67,4	67,4	67,2
Valtionvelka[2], % BKT:sta	44,1	46,3	48,2	50,0	51,6	52,4	52,6	52,5
Kuntien velka[1], % BKT:sta	7,3	8,2	8,6	9,1	9,5	9,9	10,3	10,8

[1] EDP-velka

[2] Valtiokonttorin liikkeelle laskema velka

Lähteet: Tilastokeskus, Valtiovarainministeriö

Keskeiset ennusteluvut

	2015 mrd. euroa	2013	2014	2015	2016**	2017**	2018**
		määrän muutos, prosenttia					
Bruttokansantuote markkinahintaan	207	-0,8	-0,7	0,5	0,9	1,2	1,2
Tavaroiden ja palvelujen tuonti	77	0,5	0,0	-0,4	2,6	3,0	3,5
Kokonaistarjonta	**284**	**-0,8**	**-0,3**	**0,0**	**1,4**	**1,6**	**1,8**
Tavaroiden ja palvelujen vienti	77	1,1	-0,9	0,6	1,3	2,9	3,6
Kulutus	167	0,0	0,3	0,7	0,7	0,6	0,6
yksityinen	116	-0,5	0,6	1,4	1,0	0,8	0,9
julkinen	51	1,1	-0,3	-0,9	-0,1	0,0	0,0
Investoinnit	42	-4,9	-2,6	-1,1	5,2	3,3	3,0
yksityiset	34	-6,6	-3,1	-1,0	5,8	4,1	4,0
julkiset	8	2,6	-0,6	-1,2	2,7	0,1	-1,3
Kokonaiskysyntä	**285**	**-0,4**	**-0,1**	**-0,4**	**0,8**	**1,1**	**1,3**
kotimainen kysyntä	207	-1,1	0,2	-0,7	0,6	0,4	0,4

Muut keskeiset ennusteluvut

	2013	2014	2015	2016**	2017**	2018**
Bruttokansantuote, mrd. euroa	203	205	207	211	215	221
Palvelut, määrän muutos, %	-1,4	-0,2	0,9	0,7	1,2	1,0
Koko teollisuus, määrän muutos, %	0,0	-1,7	-0,6	0,8	2,1	2,4
Työn tuottavuus, muutos, %	0,5	0,0	0,7	0,4	1,0	1,0
Työlliset, muutos, %	-1,0	-0,4	-0,4	0,3	0,4	0,4
Työllisyysaste, %	68,5	68,3	68,1	68,4	68,8	69,1
Työttömyysaste, %	8,2	8,7	9,4	9,3	9,0	8,7
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	1,5	1,0	-0,2	0,3	1,3	1,5
Ansiotasoindeksi, muutos, %	2,1	1,4	1,2	1,2	1,0	1,2
Vaihtotase, mrd. euroa	-3,3	-1,9	0,3	0,2	0,3	0,6
Vaihtotase, suhteessa BKT:een, %	-1,6	-0,9	0,1	0,1	0,1	0,3
Lyhyet korot (euribor 3 kk), %	0,2	0,2	0,0	-0,2	-0,1	0,1
Pitkät korot (valtion obligaatiot, 10 v), %	1,9	1,4	0,7	0,6	1,1	1,6
Julkisyhteisöjen menot, suhteessa BKT:een, %	57,5	58,1	58,3	58,2	57,6	57,0
Veroaste, suhteessa BKT:een, %	43,7	43,9	44,5	44,6	44,4	44,1
Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä, suhteessa BKT:een, %	-2,6	-3,2	-2,7	-2,5	-2,1	-1,8
Valtion rahoitusjäämä, suhteessa BKT:een, %	-3,7	-3,8	-3,1	-2,9	-2,6	-2,2
Julkisyhteisöjen bruttovelka, suhteessa BKT:een, %	55,4	59,3	63,1	65,0	66,7	67,4
Valtionvelka, suhteessa BKT:een, %	44,1	46,3	48,2	50,0	51,6	52,4

Julkisen talouden alijäämät pienenenevät, mutta velka kasvaa edelleen

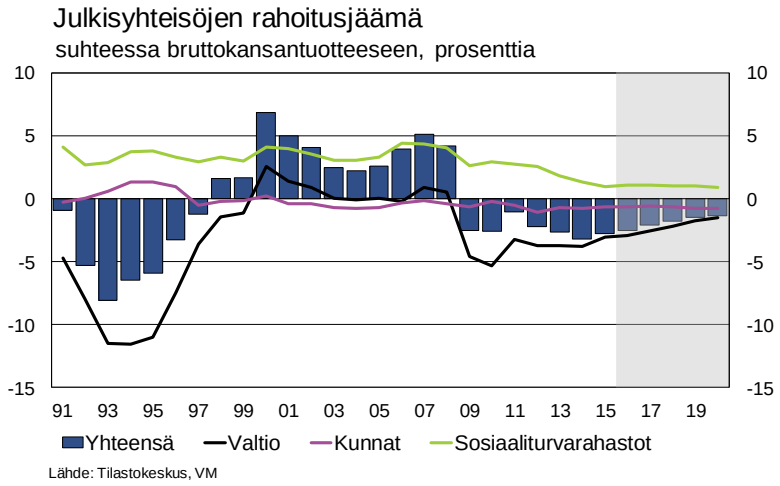

Lähde: Tilastokeskus, VM

Julkisen talouden alijäämä pienenee.

- Valtion alijäämä pienenee, kuntien ei.

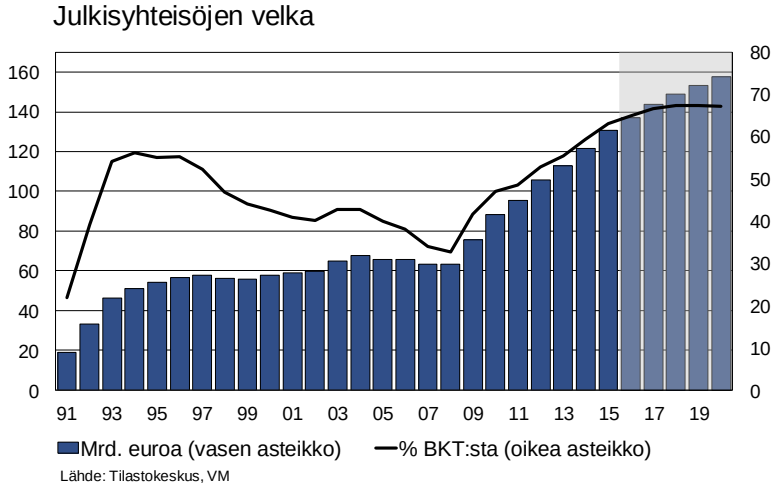

Lähde: Tilastokeskus, VM

Julkisen talouden velka ylitti 60 % BKT:sta 2015 ja velkasuhde kasvaa koko ennustejakson ajan.

- EU:n velkakriteeri rikkoutuu 2016.

Pitkällä aikavälillä…

Väestö vanhenee ja huoltosuhde heikkenee

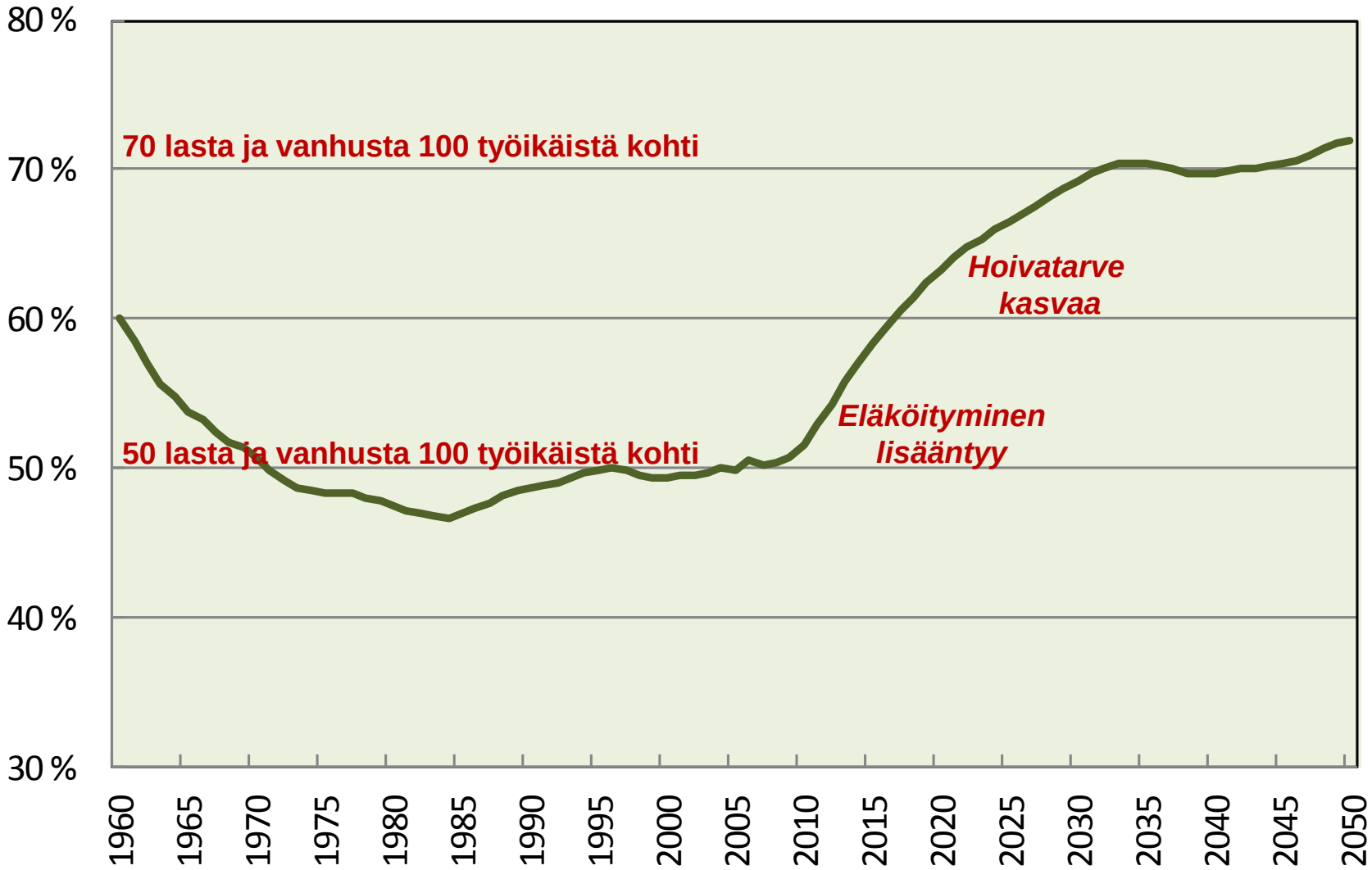

Lähde: Sosiaali- ja terveysministeriö

Väestön ikääntyminen heikentää julkista taloutta

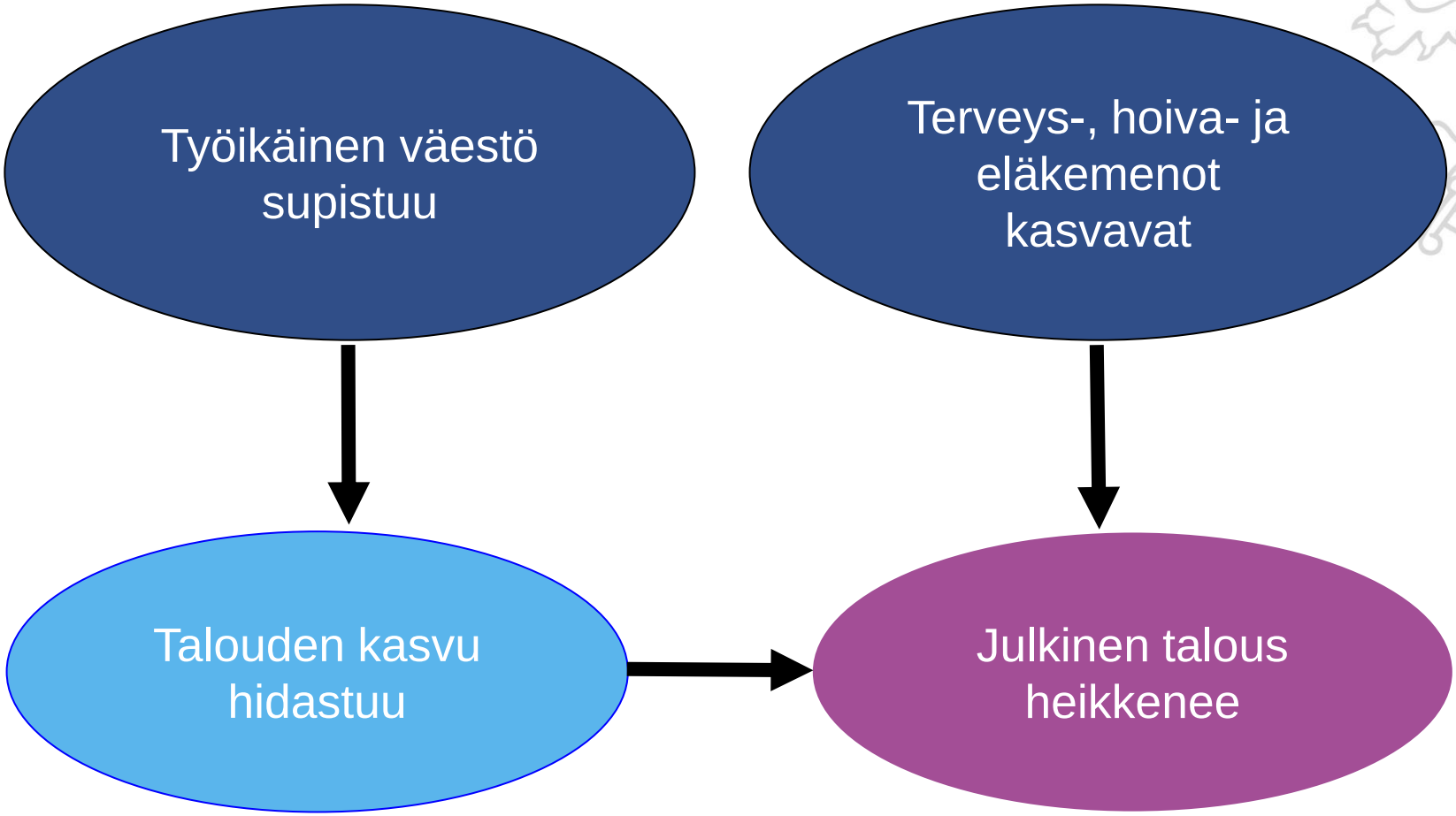

Terveys- ja hoivamenot kasvavat

	Kuntasektorin käyttökustannukset vuonna 2013			
	milj. euroa	2015	2025	2035
Koulutuspalvelut	9780	100	104	104
Lasten päivähoito ja esiopetus	2729	100	102	99
perusopetus	4798	100	107	107
lukiokoulutus	665	100	103	106
ammatillinen koulutus	1588	100	99	103
Terveyspalvelut	11008	100	111	122
erikoissairaanhoito	6784	100	109	115
perusterveydenhuolto	4223	100	114	132
Sosiaalipalvelut	3548	100	125	168
vanhainkodit	878	100	128	174
kotipalvelut	861	100	123	162
palveluasuminen	1810	100	125	169
Yhteensä	24336	100	110	122

Lähteet: STM ja VM

Ikääntymisestä aiheutuva menojen kasvu elvyttää taloutta

Kasvu nopeaa

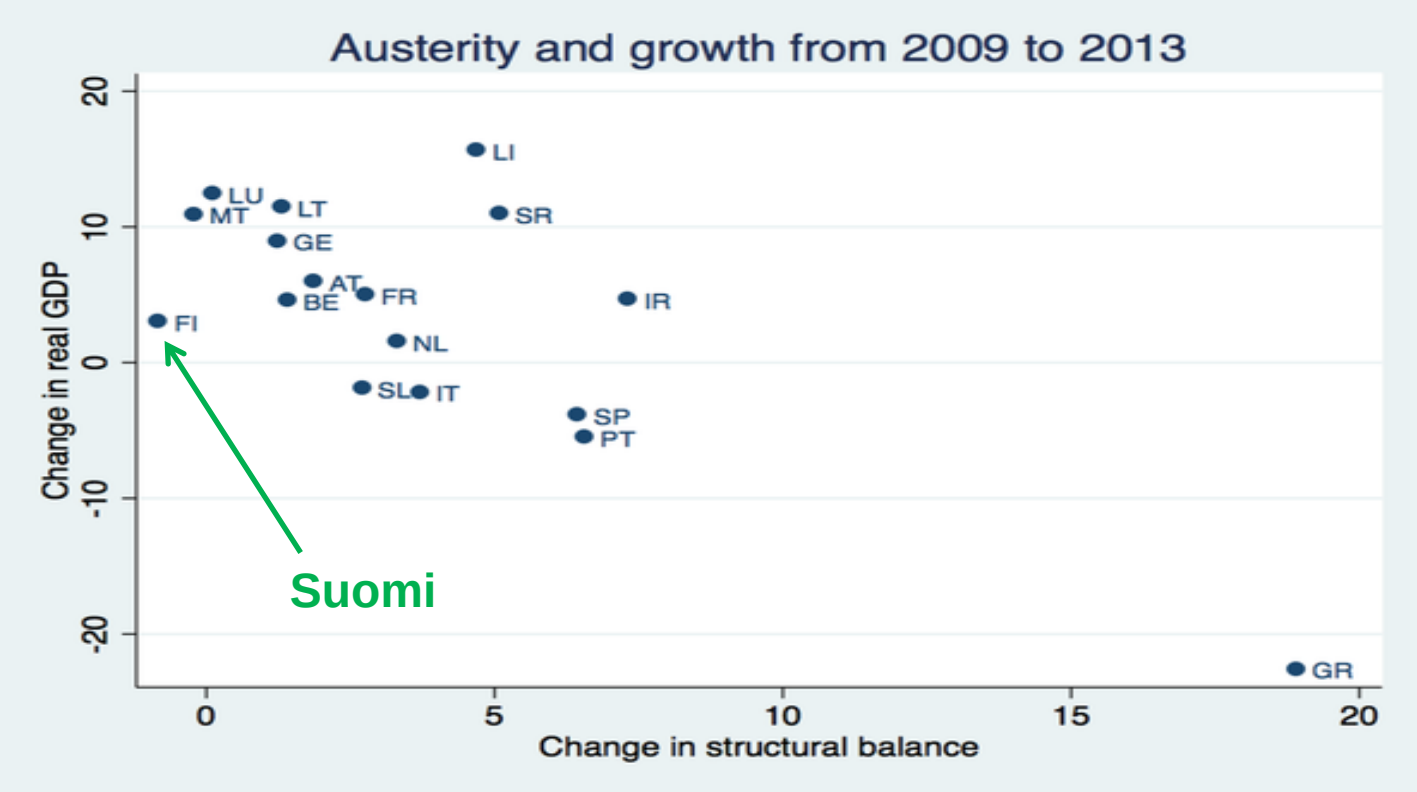

Finanssipolitiikka kiristävää

Lähde: Paul Krugman 5.2.2016 http://krugman.blogs.nytimes.com/

Julkisen talouden tulojen ja menojen välillä
on pitkällä aikavälillä
runsaan 3 % BKT:sta (n. 7½ mrd. euroa)
suuruinen epätasapaino.

Nopeavaikutteiset sopeutustoimet pienentäneet kestävyysvajetta

	Kevät 2015	Syksy 2015	Syksy 2016
Velan hoitomenojen vaikutus	0,9	0,9	0,9
Perusrahoitusaseman vaikutus	1,3	0,2	0,2
Omaisuustulojen vähenemisen vaikutus	0,9	1,2	1,0
Ikäsidonnaisten menojen vaikutus	1,4	1,0	1,1
S2 kestävyysvaje	4,6	3,3	3,2

Kevään 2015 arvioon verrattuna

- Sopeutustoimet, ml. työttömyysvakuutusmaksun korotus pienentävät kestävyysvajetta runsaan 1½ prosenttiyksikköä.
- Talouden keskipitkän aikavälin näkymän heikentyminen kasvattaa vajetta noin 0,5 prosenttiyksikköä.
- Muiden laskennassa tehtyjen tarkistusten vaikutukset kumoavat toisensa.

Eläkeuudistus

- Pienentää kestävyysvajetta n. 1 prosenttiyksikön.

Julkisen talouden velka uhkaa kasvaa kestämättömästi

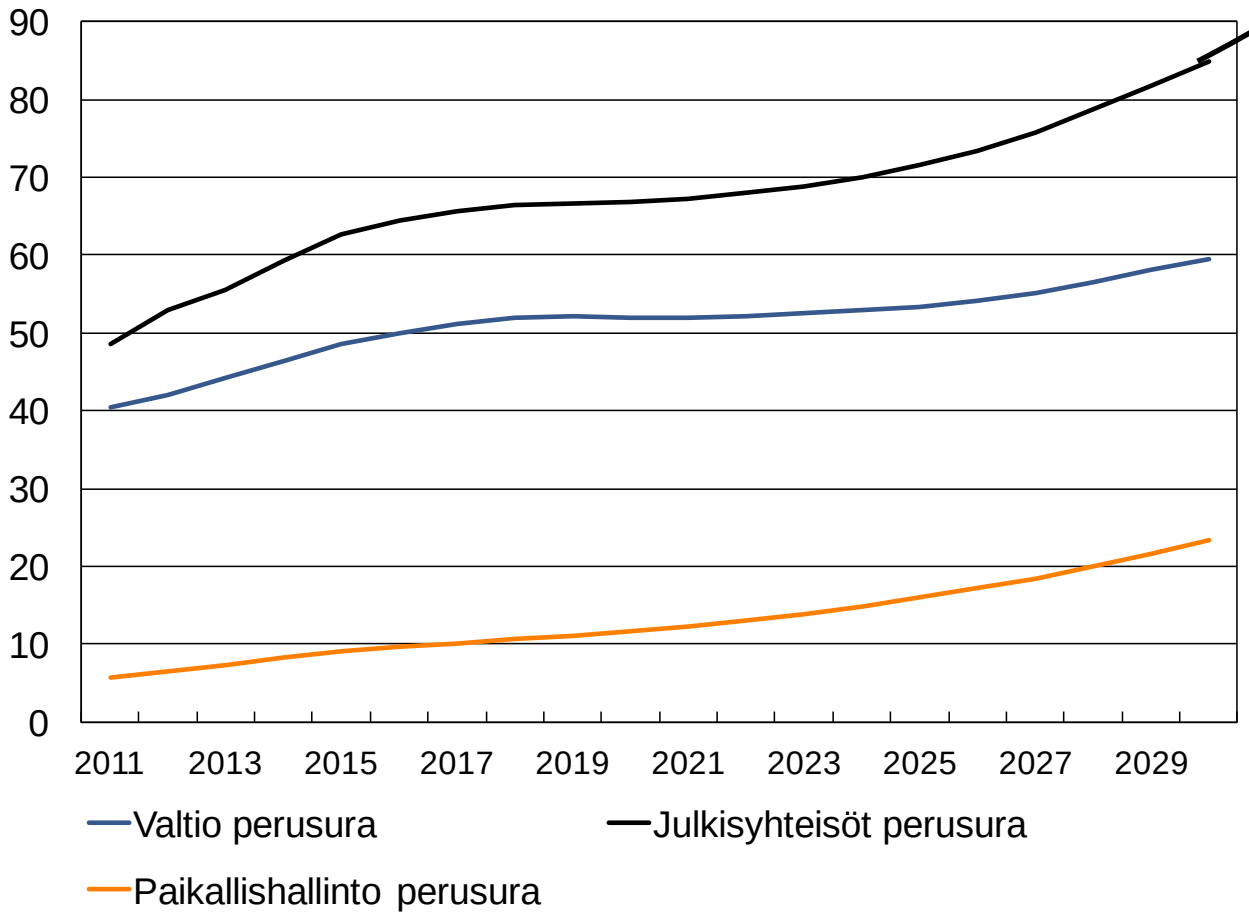

Lähde: Tilastokeskus, VM

Julkisen talouden ajurit lähivuosina

Sopeutustoimet

- Edellinen hallitus päättänyt n. 5 mrd:n ja istuva hallitus n. 3 mrd:n suuruisista toimista valtiotalouden kohentamiseksi 2019 tasolla, koko julkisen talouden tasolla toimet vielä suurempia.

Alhaiset korot

- Pienentävät valtion ja kuntien korkomenoja mutta myös työeläkelaitosten korkotuloja.

Reaalitalouden heikko kehitys

- Pienemmät verotulot ja suuremmat työttömyydestä aiheutuvat menot.

Väestön ikääntyminen

- Lisää terveys- ja hoivamenoja kunnissa ja työeläkelaitosten maksamia eläkemenoja.

Sipilän hallituksen talouspoliittinen ohjelma

Kestävyysvaje hoidetaan säästöillä, reformeilla ja kasvulla

Hallitusohjelman säästöjä ja rakenneuudistuksia

Vuoteen 2019 mennessä

- Nopeavaikutteisia säästöjä 4 mrd.
- Toimet kustannuskilpailukyvyn parantamiseksi 5 prosentilla (tai ehdolliset säästöt ja veronkorotukset) 1-1½ mrd.

Vuoden 2019 jälkeen

- Julkisen sektorin kustannusten karsinta 1 mrd.
- Sote ja muu julkisen hallinnon rakenteiden uudistaminen 3 mrd.

Lisäksi työllisyyden ja kasvun tukemiseksi

- Neutraali verokokonaisuus
- Kertaluonteinen panostus 1 mrd. kärkihankkeisiin ja 0,6 mrd. liikenneverkon korjausvelan vähentämiseen.

Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2017-2020

- Julkisen talouden suunnitelma toimii samalla Suomen vakausohjelmana, joka toimitetaan komissiolle.
- Budjettitalouden menoissa ei ole huomioitu sote- ja aluehallintouudistuksen eikä kilpailukykysopimuksen neuvottelutulosta koska näiden menovaikutus on täsmentymätön.

Finanssipolitiikan linja

- Hallituksen tavoitteena on nostaa Suomen talous kestävän kasvun ja kohenevan työllisyyden uralle sekä turvata julkisten palvelujen ja sosiaaliturvan rahoitus. Lisäksi tavoitteena on julkisen talouden velkaantumisen taittaminen ja kestävyysvajeen kattaminen. Tämä tapahtuu hallitusohjelman mukaisesti säästöillä, uudistuksilla sekä kasvua tukevilla ja julkista palvelutuotantoa tehostavilla toimilla.
- Kokonaisveroaste ei nouse.
- Hallitus pitää kiinni 4 mrd. sopeutustavoitteesta vuoden 2019 tasossa. Sen kattamiseksi päätettiin vuosien 2017-2020 julkisen talouden suunnitelmassa täydentävistä sopeutustoimista.

Muutoksia tuloarvioissa

- Kehyskaudella budjettitalouden tulot kasvavat n. 1½ % / vuosi.
- Verotulojen kasvu n. 2 % / vuosi.
- Budjettitalouden tulojen muutokset suhteessa syksyn 2015 JTS:ään:
  - n. -100 milj. € (v. 2017), -240 milj. € (v. 2018), -320 milj. € (v. 2019).
  - Tuloarviota alentaa hallituksen päätös makeisten ja jäätelön veron poistamisesta (-109 milj. euroa) sekä makrotalousennusteen heikkeneminen (ml. korko-oletusten aleneminen).
  - Makeisten ja jäätelön veron poistamisen verotuloja vähentävän vaikutuksen kattamiseksi liikenteen polttonesteiden veroja korotetaan.

Muutoksia menoarvioissa

- Budjettitalouden menot n. 50-250 milj. euroa korkeammalla tasolla kuin syksyn JTS:ssä
  - Turvapaikanhakijamenot lisäävät menoja noin 0,4 mrd. euroa/vuodessa
  - Korkomenot alentuneet n. 0,3 mrd. euroa/vuodessa
  - Uudet sopeutustoimet alentavat menoja noin 0,2 mrd. euroa/vuodessa
- Hallinnonalojen menot alenevat reaalisesti kehyskaudella 2017—2020 keskimäärin 0,7 % vuosittain.
- Nimellisesti hallinnonalojen menot kasvavat vuosittain noin 0,5 %.
- Kehysmenot n. 44,4 mrd. euroa v. 2017 alentuen 43,4 mrd. euroon v. 2020 hallituksen säästöpäätösten seurauksena.
- Kehyksen ulkopuoliset menot n. 10,5 mrd. euron tasolla kehyskaudella.
- Turvapaikanhakijamääräarvioon liittyvän epävarmuuden takia on kehyksessä lisäksi 150 milj. euron varaus v. 2017—2019

Valtion budjettitalouden tulot, menot ja tasapaino

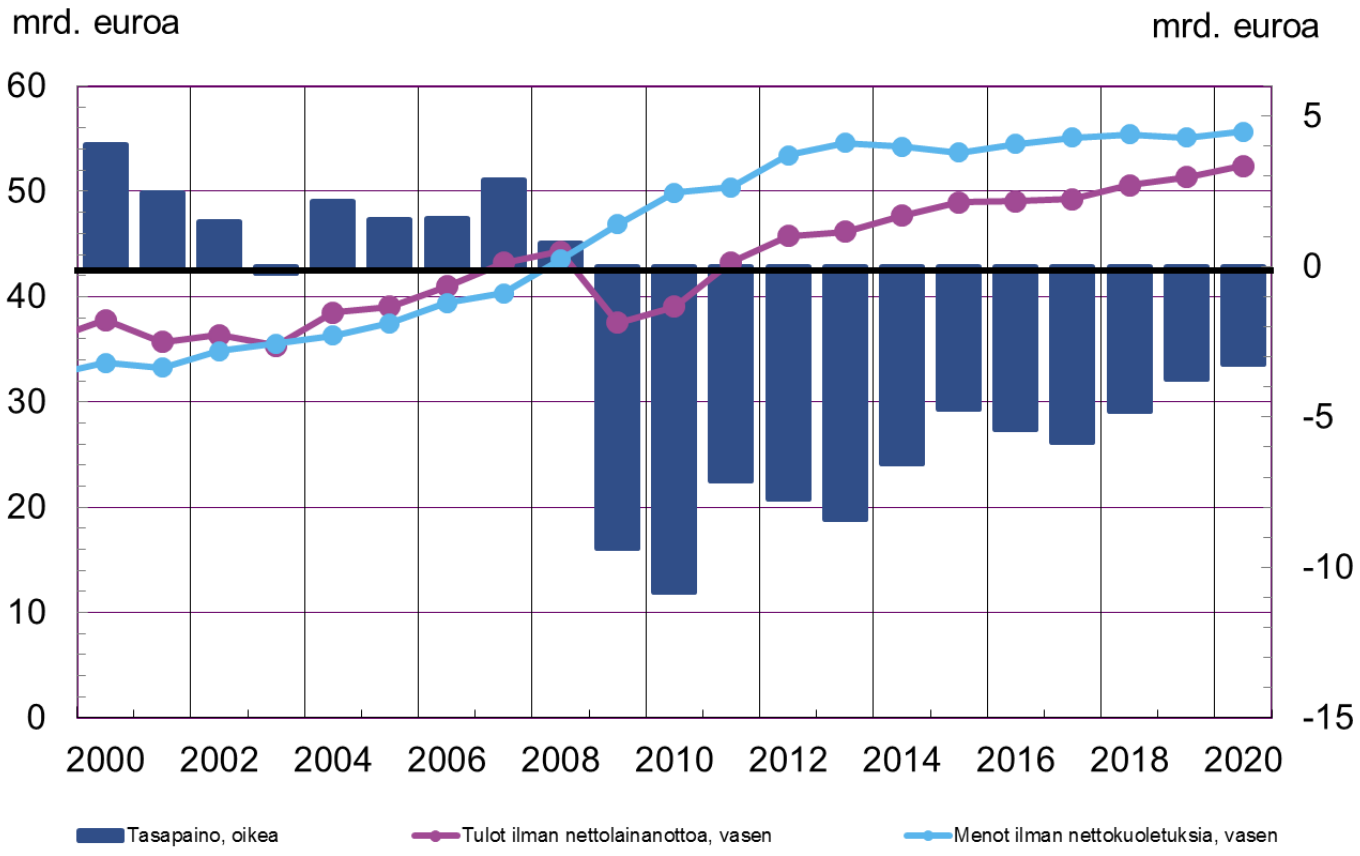

Alijäämä:

2015 (TP): -4,7 mrd. euroa

2016 (LTA1): -5,4 mrd. euroa

2017: -5,8 mrd. euroa

2018: -4,8 mrd. euroa

2019: -3,8 mrd. euroa

2020: -3,3 mrd. euroa

Lähde: Valtiovarainministeriö 14.4.2016

Valtionvelkakehitys vuosina 1980-2020

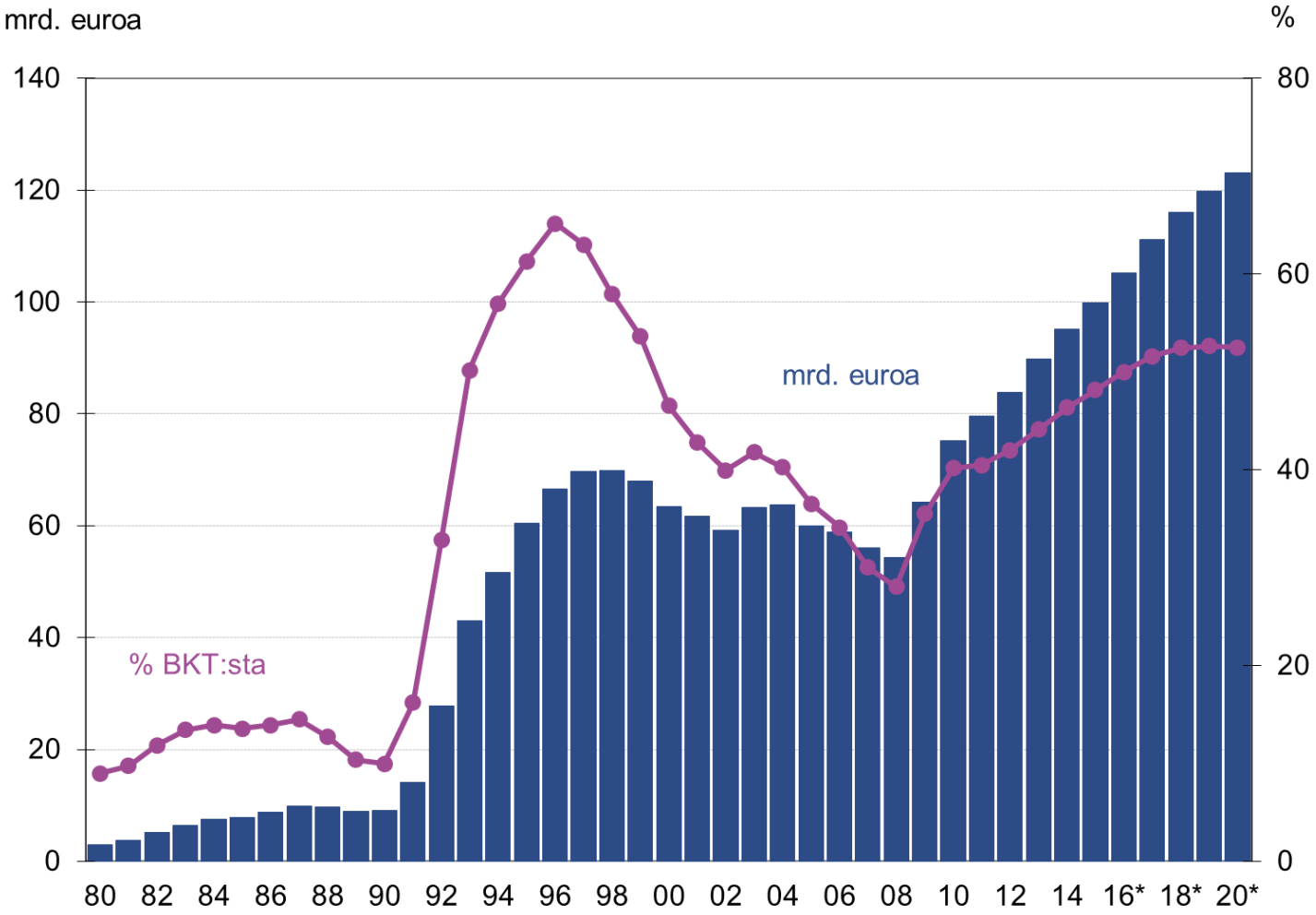

Lähde: Valtionvarainministeriö 14.4.2016

Rahoitusasematavoitteet

Hallitus on päättänyt seuraavista vaalikauden nimellisistä rahoitusasematavoitteistaan:

- valtiontalouden alijäämä korkeintaan ½ % suhteessa BKT:seen.
- kuntatalouden alijäämä korkeintaan ½ % suhteessa BKT:seen.
- työeläkerahastojen ylijäämä n. 1 % suhteessa BKT:seen.
- muiden sosiaaliturvarahastojen rahoitusasema n. 0 % suhteessa BKT:seen.

Hallitus arvioi, että edellä päätetyt tavoitteet johtavat keväällä 2013 asetetun ja syksyllä 2016 vahvistetun keskipitkän aikavälin tavoitteen (MTO) rakenteellinen rahoitusasema -0,5 % BKT:sta, saavuttamiseen tai sitä vahvempaan rakenteelliseen rahoitusasemaan.

Hallituksen vuoteen 2019 asettamien alasektorikohtaisten rahoitusasematavoitteiden osalta valtiovarainministeriön ennusteen perusteella sekä paikallishallinto että valtiontalous eivät tule saavuttamaan tavoitteitaan.

Riskinä, että Suomi rikkoo EU:n vakaus- ja kasvusopimuksen rajoja

- Vakaus- ja kasvusopimuksen ennaltaehkäisevä osa
  - VM:n ennusteen mukaan Suomi täytti ennaltaehkäisevän osan vaatimukset v. 2015.
  - Tänä vuonna rakenteellisen jäämän muutoksen poikkeama vaaditusta on lähellä merkittävää ja VM:n ennusteen mukaan ennaltaehkäisevän osan vaatimuksiin saattaa olla muodostumassa merkittävä poikkeama v. 2017.
    - Merkittävän poikkeaman menettely (SDP) mahdollinen, mikäli rakenteellinen jäämä ei parane vaaditusti
- Vakaus- ja kasvusopimuksen korjaava osa ja liiallisen alijäämän menettely (EDP)
  - Suomen julkisen talouden alijäämä ylitti EU:n perussopimuksen 3 prosentin viitearvon v. 2014, mutta ylitys oli vähäinen, väliaikainen ja poikkeuksellinen, mikä tarkoittaa alijäämäkriteerin täyttyneen. Vuonna 2015 alijäämä oli jälleen alle 3 % BKT:sta ja pysyy siellä valtiovarainministeriön ennusteen mukaan.
  - Julkisyhteisöjen velka ylitti 60 prosentin viitearvon v. 2015, mutta velkakriteerin voidaan mahdollisesti edelleen arvioida täyttyvän.

Julkisen talouden sopeutus ja uudet päätökset

Julkisen talouden sopeutus

- HO liitteessä 6 päätettiin hallituskaudella toteutettavista julkisen talouden sopeutustoimista yht. 4 mrd. euroa v. 2019 tasossa. Säästölistan vaikutusarvio on muuttunut mm. inflaatioennusteiden alenemisen takia.
- HO:n mukaisten sopeuttamistavoitteiden saavuttamiseksi hallitus päätti syksyn 2015 JTS:ssä eräistä lisäsäästöpäätöksistä, suurimpana KEL- ja KHI-sidonnaisten etuuksien (pl. perustoimeentulotuki) indeksijäädytyksestä v. 2017—2019.
- Syksyllä 2015 hallitus päätti eläkkeensaajien asumistuen ja yleisen asumislisän yhdistämisen peruuttamisesta, jota korvattiin osittain lisäsäästöpäätöksillä.
- Vuosien 2017—2020 JTS:n valmistelun yhteydessä on päätetty uusista säästötoimenpiteistä HO:n mukaisen 4 mrd. euron sopeuttamistavoitteen saavuttamiseksi. (ks. seuraava dia)
- Uusien päätösten myötä sopeutustoimien vaikutus julkiseen talouteen on yhteensä arviolta n. 3,8 mrd. euroa vuoden 2019 tasolla ja ml. toimenpiteet, joiden vaikutukset ovat vielä täsmentymättömiä, 4,0 mrd. euroa.
- Keväällä 2017 hallitus tulee päättämään kuntatalouden toteutumattomien säästöjen korvaamisesta esimerkiksi säätämällä kuntien sote-palveluille vähimmäismaksurajat tai päättämällä muista julkisen talouden säästöistä tai tulonlisäyksistä, kuten kiinteistöveron alarajan korotuksesta.

JTS 2017-2020 sopeutuspäätöksiä

- Lisäsäästöpäätöksiä 310 milj. euroa v. 2017 julkisessa taloudessa nousten 370 milj. euroon v. 2019 ns. 4 mrd. euron listan täyttämiseksi
  - Indeksisidotut menot 195 milj. euroa/v , OKM:n hallinnonalan säästöt n. 37 milj. euroa kuitenkin palautetaan
  - Kuntien vähimmäismaksurajat tai esim. kiinteistöveron alarajan nosto130 milj. euroa/v , päätetään kevään 2017 kehysriihessä
  - Perusväylänpito 25 milj. euroa v. 2018 nousten 35 milj. euroon 2019
  - Varsinainen kehitysyhteistyö 25 milj. euroa vuodesta 2018
  - Sairauspäivärahojen tulorajojen alennus 22 milj. euroa/v

  - Lisäksi päätettiin opintotukiuudistuksen toteuttamistavasta. Pitkän aikavälin säästövaikutus on 122 milj. euroa, eli pienempi kuin HO:ssa. Uudistuksen menoja vähentävä vaikutus kehyskaudella suurempi kuin HO liitteessä 6. HO:ssa uudistukselle asetettua säästötavoitetta kiristetään vuosittain 7,5 milj. eurolla ja loppu opintotukiuudistuksen HO:n ylittävästä laskennallisesta säästöstä, yht. 105 milj. euroa, kohdennetaan korkeakouluopetuksen digitaalisten oppimisympäristöjen vahvistamiseen ja ympärivuotisen opiskelun edellytysten parantamiseen sekä nuorten tutkijoiden tieteen edistämisen tukemiseen v. 2017-2018.

JTS 2017-2020 merkittävimmät menolisäykset

- Käynnistetään 7 uutta liikennehanketta johon kohdistetaan yhteensä 764 milj. euroa.
- Takuueläkkeen korotus 10 milj. euroa vuonna 2018
- Biopankki, genomikeskus ja syöpäkeskus kohdistetaan yhteensä 5,8 / 6,7 / 3 / 1,5 milj. euroa vuosittain
- Maatalouden tulo- ja kannattavuuskehityksen turvaamiseen 27 milj. e. vuonna 2017 ja 7 milj. e vuonna 2018
- Vankilaverkon ylläpitoon ja Risen toimintakyvyn turvaamiseen 4 / 9 / 12 / 10 milj. euroa
- Palkkatuettua työtä ja työttömien starttirahaa rahoitetaan v. 2017 ja 2018 työttömyysetuusmäärärahoista siten, että em. määrärahoista rahoitetaan peruspäivärahan määrä ja sen ylittävä osa rahoitetaan työllisyysmäärärahoista.
- Palkkatuen ja starttirahan lisäämiseen käytetään lisäksi määrärahoja, jotka vapautuvat, kun työttömyysetuudella tuetun omaehtoisen opiskelun kulukorvaus poistetaan.

Budjettitalouden menot ja vaalikauden kehys[1)]

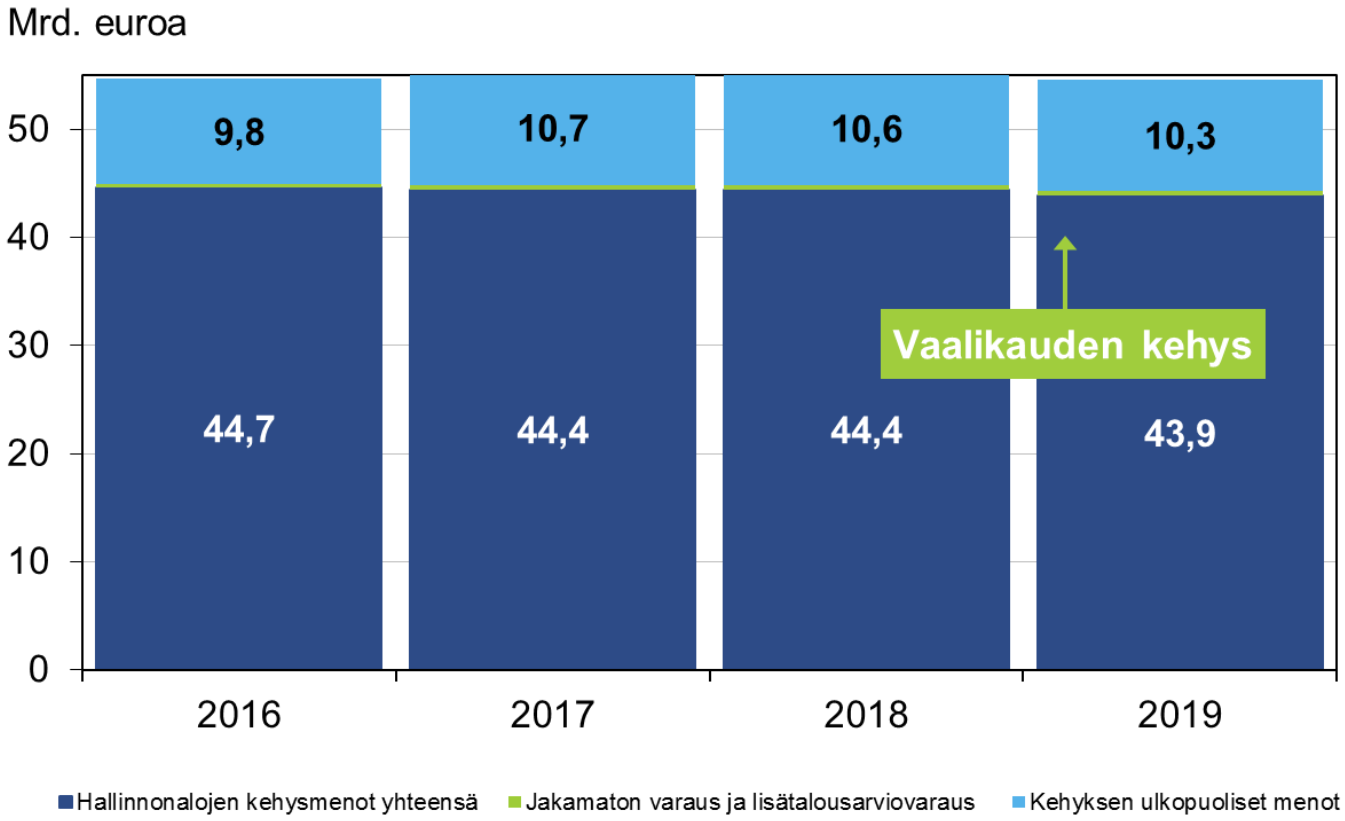

1) Menot vuoden 2017 hintatasossa. Vaalikauden kehys muodostuu hallinnonalojen kehysmenoista ja jakamattomasta varauksesta.

Lähde: Valtiovarainministeriö 14.4.2016

Kuntatalous

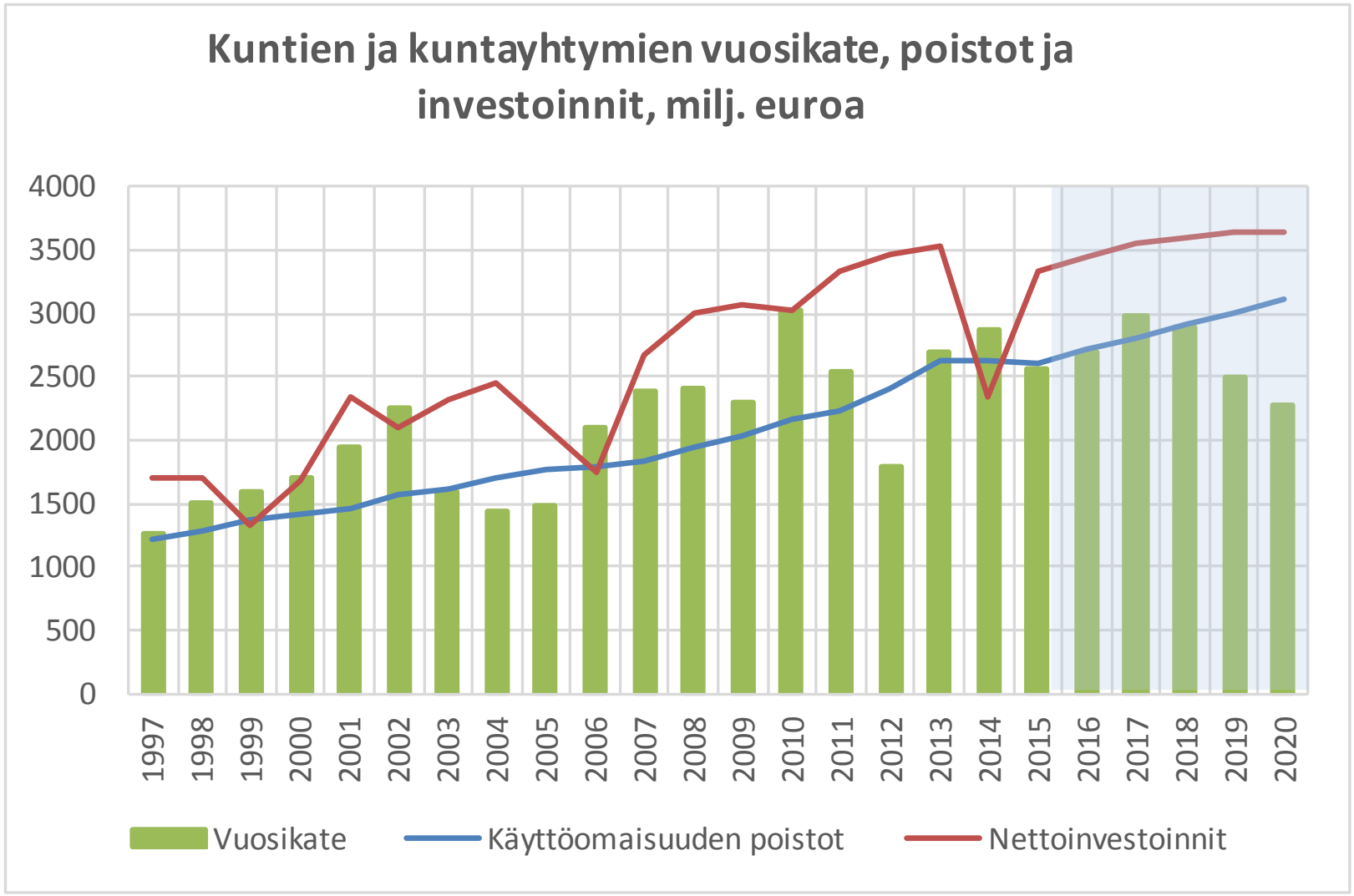
Kuntien ja kuntayhtymien vuosikate, poistot ja investoinnit, milj. euroa
4000
3500
3000
2500
2000
1500
1000
500
0
1997
1998
1999
2000
2001
2002
2003
2004
2005
2006
2007
2008
2009
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
2018
2019
2020
Vuosikate
Käyttöomaisuuden poistot
Nettoinvestoinnit

Kuntatalouden menorajoite

- Menorajoite koostuu valtion päätösperäisistä kuntien toimintamenoihin vaikuttavista toimista
- Kuntatalouden menorajoitetta kiristetään 230 milj. eurolla, ja se on 770 milj. euroa v. 2019.
  - Ts. hallituksen päättämät toimet mahdollistavat sen, että kuntien toimintamenojen taso on tämän verran alempi vuonna 2019.
- Kuntatalouden menorajoite ei takaa sitä, että kuntien menot todellisuudessa alenevat tämän verran. Kunnat voivat itse päättää, missä laajuudessa ne toteuttavat tehtävien ja velvoitteiden vähentämistä.

Hallituksen toimien vaikutus kuntatalouteen v. 2019, milj. euroa

Menorajoite	770
Menorajoitteen toimiin liittyvä valtionapujen muutos	-90
Valtionosuuksien indeksijäädytys	-240
Maksuperusteiden muutokset	225
Kiinteistöveron korottaminen	100
Indeksisidonnaisten menojen lisävähennys	-55
Yhteensä	**710**

- Kuntatalouteen vaikuttavat myös edellisen hallituksen päättämät toimet, kuten yhteensä 90 milj. euron valtionosuusleikkaukset vv. 2016-2017
- Kuntien tehtävien ja velvoitteiden 1 mrd. euron vähentämisohjelman toimia ei ole vielä sisällytetty JTS:aan.

Taustaa: talouspolitiikka

Nopeavaikutteiset toimet kohentavat julkista taloutta – Sipilä

Julkisen talouden menoihin vaikuttavat toimenpiteet, vuotuinen muutos, netto, mrd. euroa

	2016	2017	2018	2019	2020
Kulutusmenot	-0,3	-0,2	-0,1	-0,2	-0,1
Siirtomenot elinkeinoelämälle	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	0,0
Siirtomenot kotitalouksille	-0,1	-0,6	-0,4	-0,3	-0,0
Muut siirtomenot	-0,4	-0,2	-0,1	-0,1	0,0
Reaalisijoitusmenot	0,0	-0,1	0,0	-0,1	0,0
Muut menot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Yhteensä	**-0,9**	**-1,2**	**-0,7**	**-0,8**	**-0,1**

Julkisen talouden tuloihin vaikuttavat toimenpiteet, vuotuinen muutos, netto, mrd. euroa

	2016	2017	2018	2019	2020
Ansiotuloverot	-0,5	-0,3	-0,1	-0,2	-0,3
Pääomatuloverot	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Yhteisöverot	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
Muut välittömät verot	0,0	0,0	-0,1	0,0	0,0
Arvonlisäverot	0,0	-0,1	-0,2	0,0	0,0
Muut välilliset verot	0,2	0,3	0,1	0,1	0,0
Työnantajan maksamat sosiaaliturvamaksut	0,2	0,0	0,0	0,1	0,0
Vakuutettujen maksamat sosiaaliturvamaksut	0,4	0,1	0,1	0,0	0,0
Yhteensä	**0,6**	**-0,1**	**-0,3**	**0,0**	**-0,3**

Lähde: Valtiovarainministeriö, Julkisen talouden suunnitelma, 14.4.2016

Nopeavaikutteiset toimet kohentavat julkista taloutta – Katainen/Stubb

Tuloja ja menoja koskevien päätösten vaikutus yhteensä, kumulatiivinen, mrd. euroa

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Valtion verotuloja lisäävät päätökset	-0,8	-2,4	-3,3	-4,3	-4,5	-4,5	-4,4	-4,4
Valtion verotuloja alentavat päätökset	0,9	1,1	2,1	2,7	2,3	2,2	2,2	2,2
Valtion määrärahoja alentavat päätökset	-1,1	-2,0	-2,9	-4,6	-4,7	-4,8	-4,9	-4,9
Valtion määrärahoja lisäävät päätökset	0,8	1,6	2,0	1,7	1,8	2,2	2,2	2,2
Oletetut tulot harmaan talouden torjunnasta	0,0	-0,1	-0,2	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3
Vaikutus valtiontalouden rahoitusasemaan, netto	-0,1	-1,9	-2,3	-4,9	-5,4	-5,2	-5,2	-5,2
Valtion toimenpiteiden vaikutus kuntatalouteen	0,4	0,6	0,8	1,1	1,4	1,4	1,4	1,5
Kuntien veroprosenttien korotukset	-0,1	-0,3	-0,7	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8
Vaikutus kuntatalouden rahoitusasemaan, netto	0,3	0,3	0,2	0,3	0,6	0,6	0,6	0,7
Sosiaaliturvamaksujen korotukset	-0,6	-0,6	-1,3	-1,6	-1,8	-2,1	-2,1	-2,1
Vaikutus julkisyhteisöjen rahoitusasemaan, netto	**-0,5**	**-2,2**	**-3,4**	**-6,2**	**-6,6**	**-6,7**	**-6,7**	**-6,6**
Suhteessa kokonaistuotantoon	0,2 %	1,1 %	1,7 %	3,0 %	3,1 %	3,0 %	3,0 %	2,8 %

Lähde: Valtiovarainministeriö, Julkisen talouden suunnitelma, 2.4.2015

Talouden – ml. julkinen taloudenpito – puitteet uudistuvat

IMPLEMENTED REFORMS/MEASURES	REFORMS/MEASURES IN THE PIPELINE
4 bn consolidation package: some 90% already specified in the budget or in the spending limits decision; political commitment to find and specify the missing 10%. *Pension reforms:* 2005 reform took effect in 2010, 2015 reform takes effect in 2017; pension system is sustainable. *Municipalities reform 2005-2011:* obligation to organize services together; municipalities in deficit to balance their finances either by their own or under the crises procedures specified in the Municipalities Act; from 444 municipalities in 2004 to 336 municipalities in 2012. *Deregulation of bus transport:* started in 2014, full liberalization expected in 2018. *Deregulation of shop opening hours:* fully liberalized from January 2016.	*Social and health care reform to cut expenditure growth by 3 bn by 2029:* preparation under way, implementation expected in 2019; guided, coordinated and supervised by a special intra-government organization. *Cut in public sector obligations by 1 bn in the long run:* preparation under way, implementation expected in 2019. *Deregulation of rail transport, haulage, taxi:* implementation expected in 2017.
MEASURES SUPPORTING GROWTH AND JOBS	**MEASURES TO SUPPORT GROWTH AND JOBS**
Moderate wage agreements in 2014-2016	*Moderate wage agreements beyond 2016:* to be agreed in autumn 2016 at the latest. *Deregulation of settling wages locally:* prepration/agreement under way with social partners. *Transfering social security paid by employers to employees:* preparation/agreement under way with social partners. *Cut in unemployment benefits:* duration, level and sanctions under scrutiny.

Taustaa: talouskehitys

Bruttokansantuote

määrän muutos, %

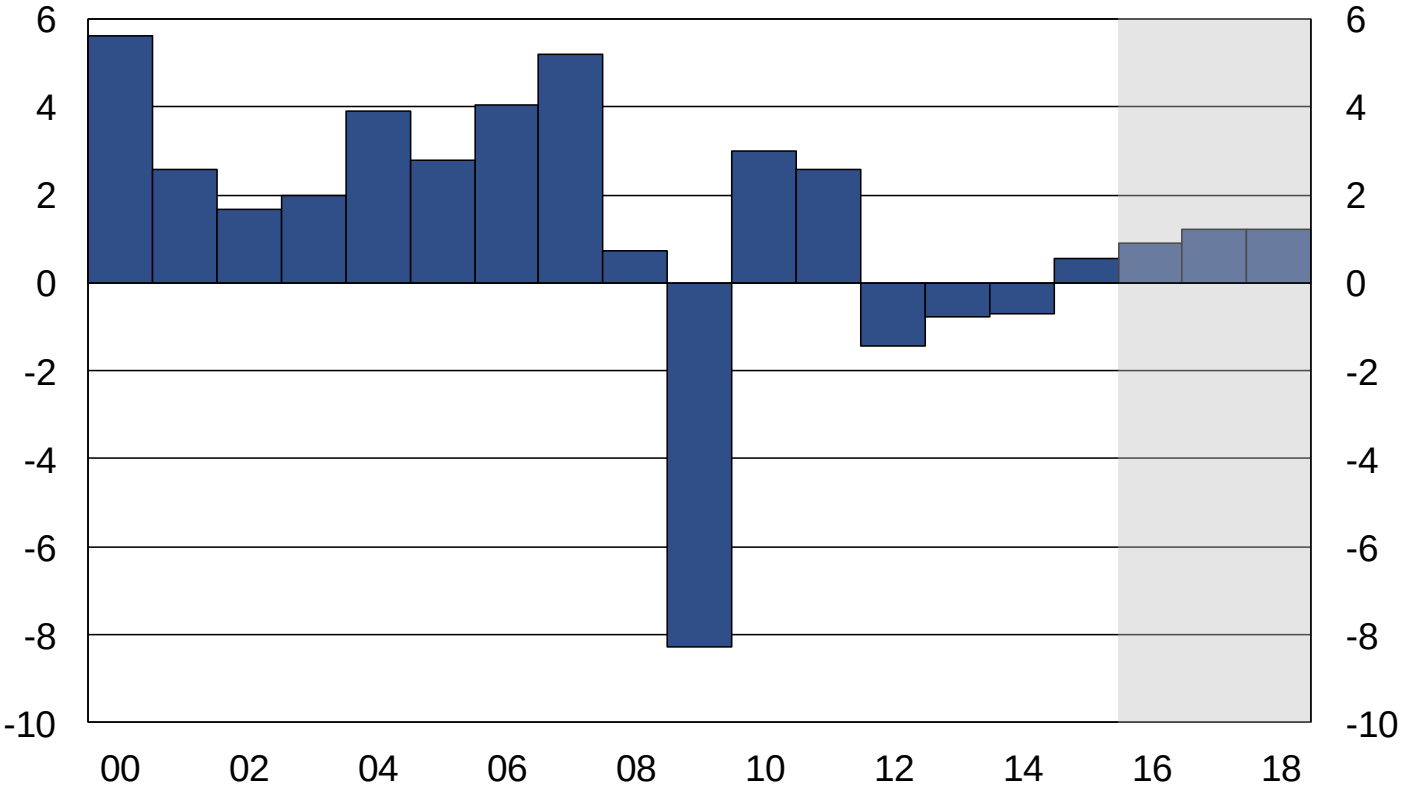

Lähde: Tilastokeskus, VM

Potentiaalisen tuotannon kasvu ja sen osatekijät

EU menetelmän mukaan, %

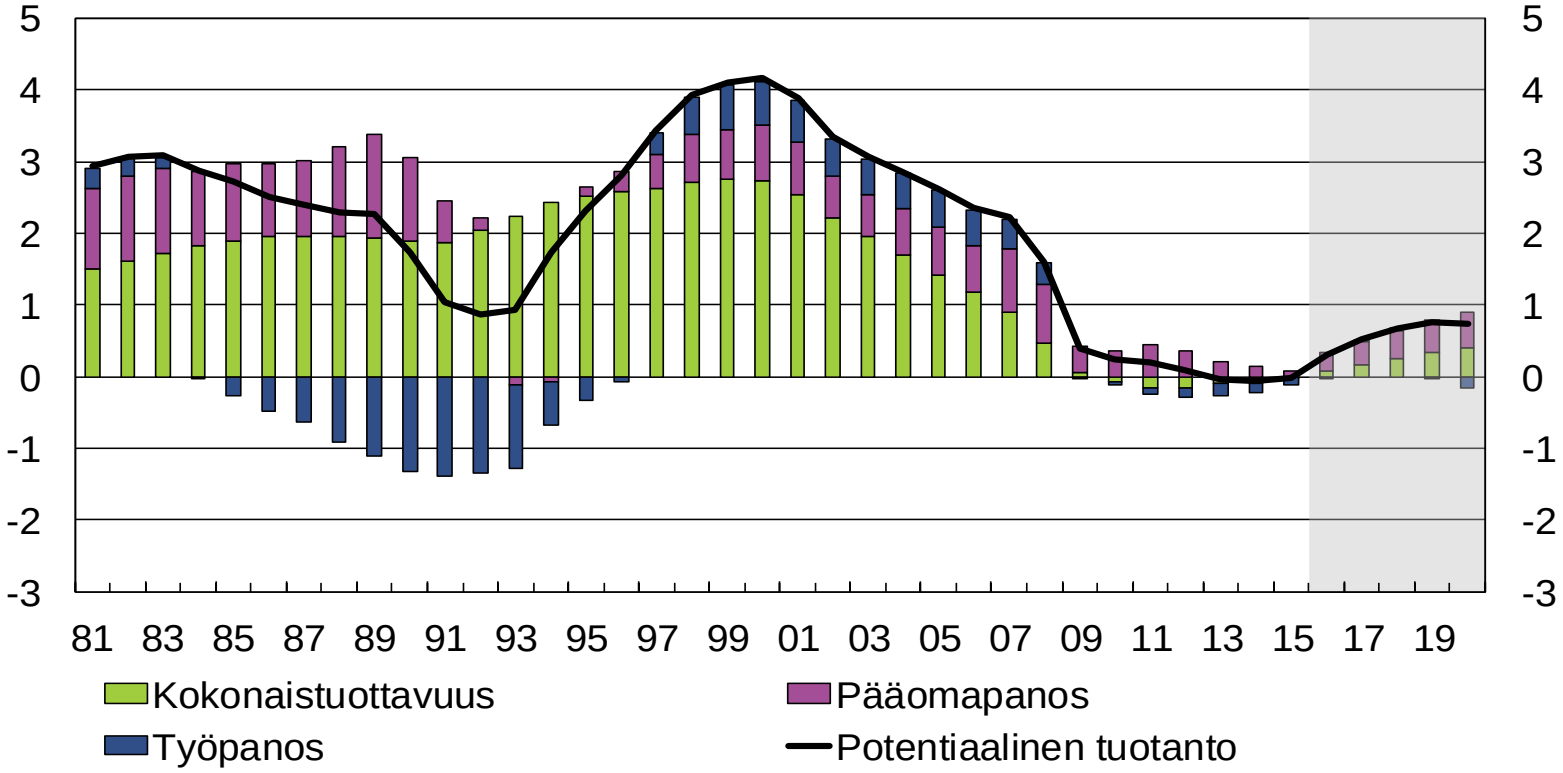

Lähde: Tilastokeskus, VM

Maailmankauppa

määrän muutos, %

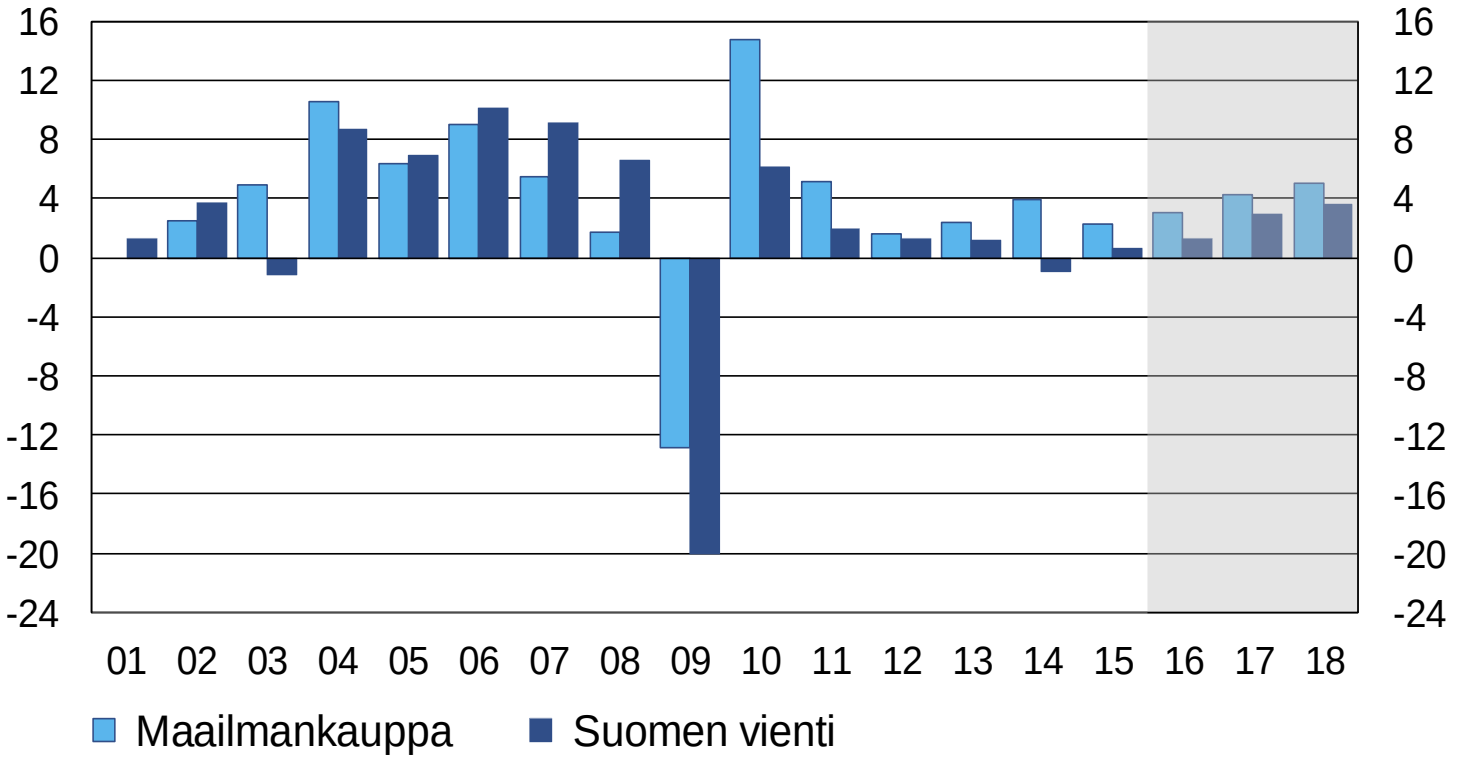

Lähde: CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis, Tilastokeskus, VM

Raaka-aineiden hinnat

EUR

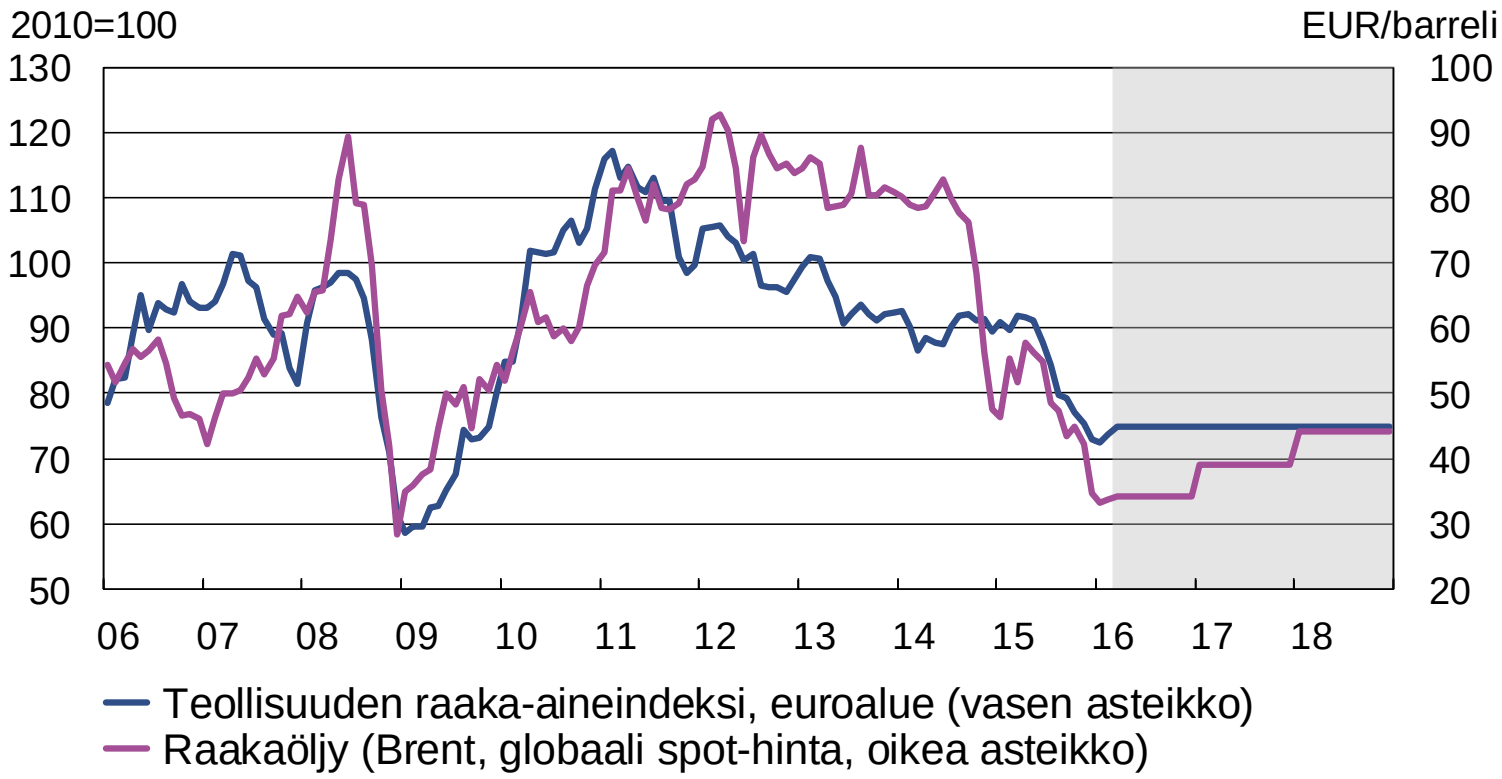

Lähde: Hamburgisches WeltWirtschafts Institut, Macrobond, VM

Riskit pankkijärjestelmässä

vakuudellisen Euriborin ja vakuudettoman Eonia-koronvaihtosopimuksen tuottoero, peruspistettä

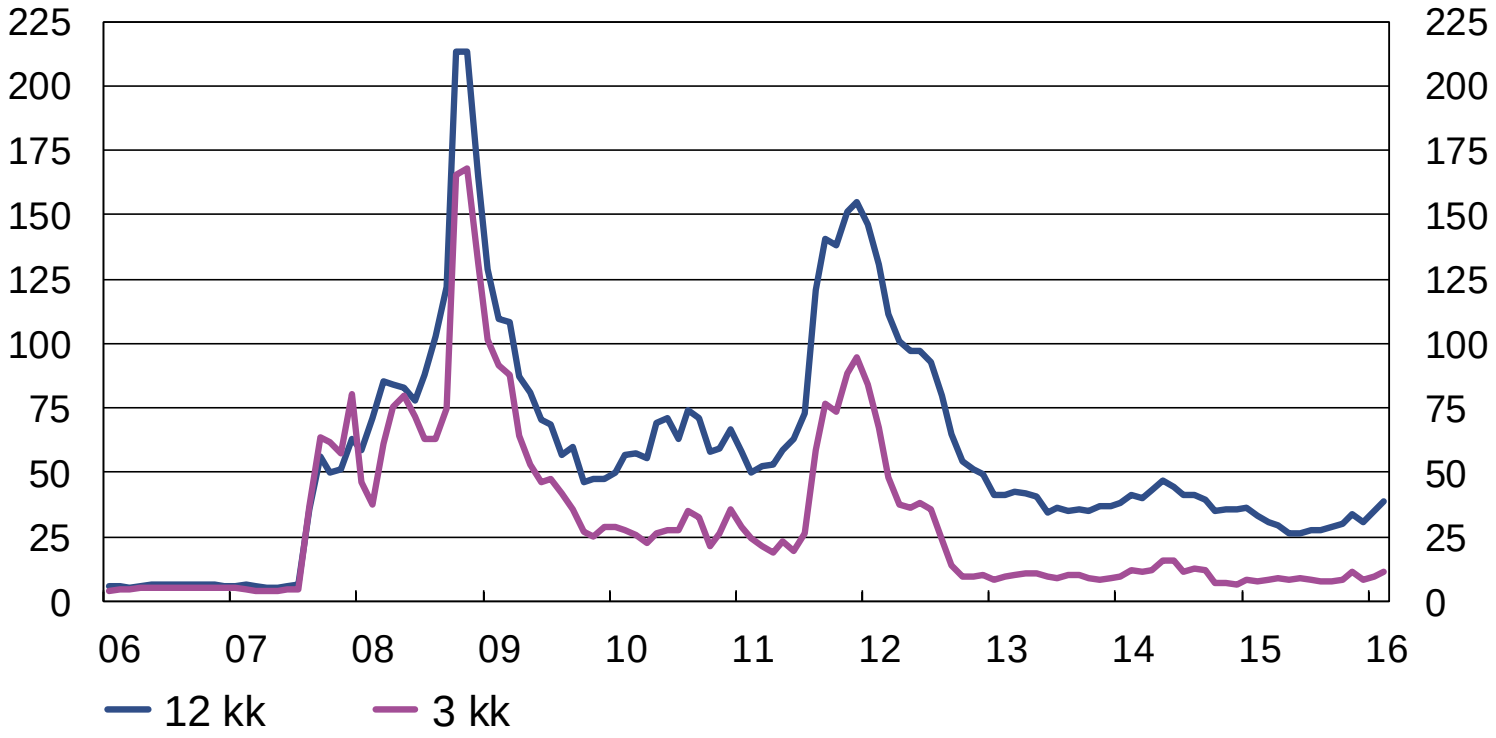

Lähde: Macrobond

Yksikkötyökustannukset

2005=100, nimelliset

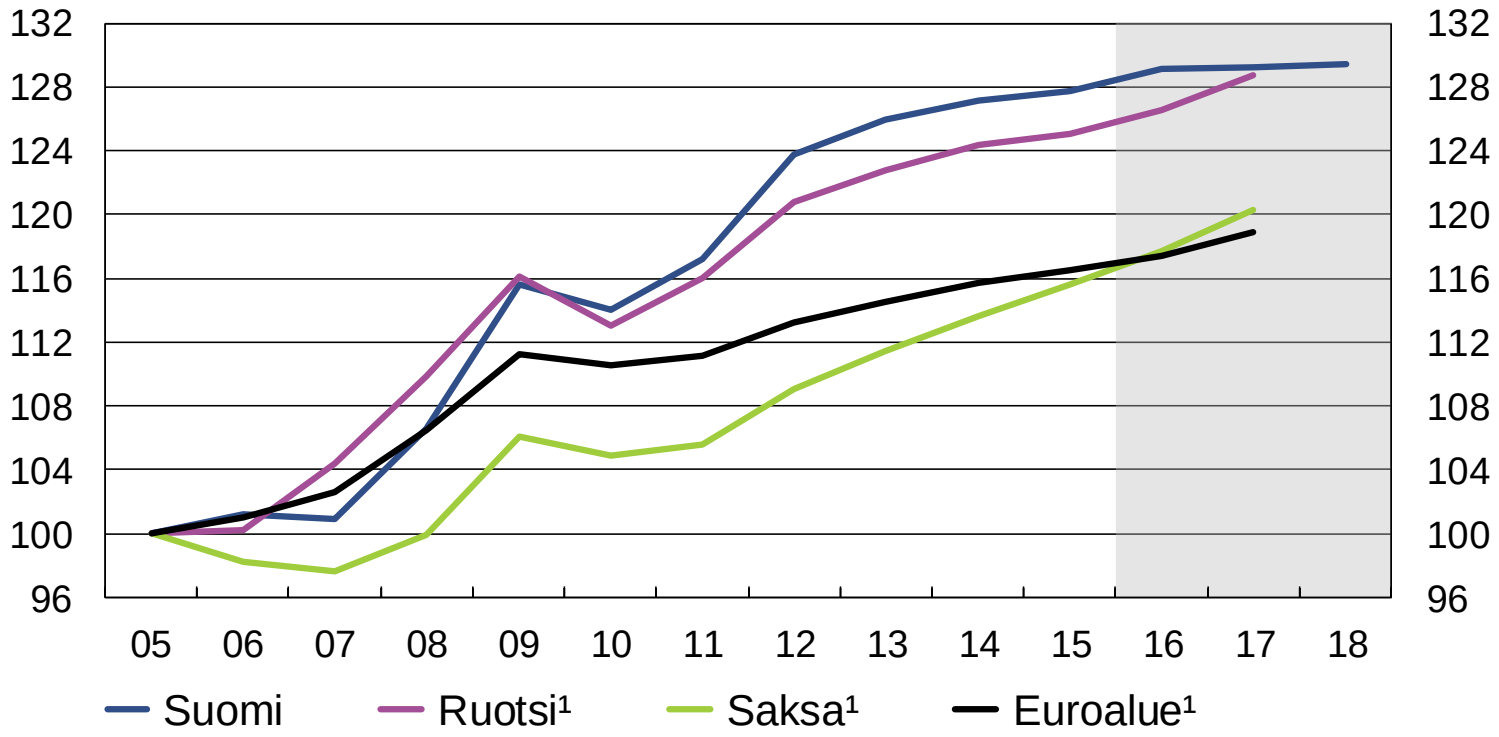

¹ Euroopan komission ennuste

Lähde: Euroopan komissio, Tilastokeskus, VM

Vaihtotase

suhteessa BKT:een, %

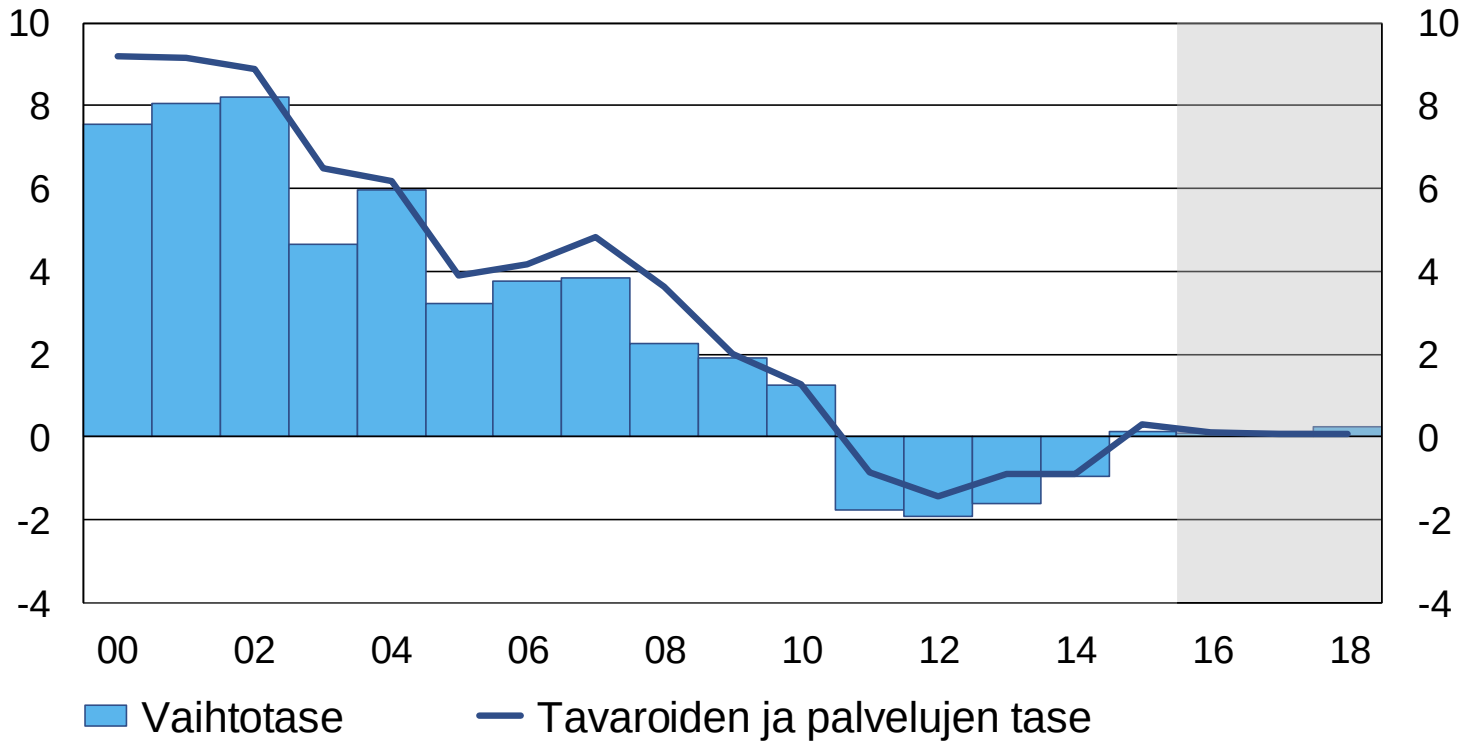

Lähde: Tilastokeskus, VM

Kotitalouksien käytettävissä olevat nimellistulot

muutos ja kasvuvaikutukset, prosenttia

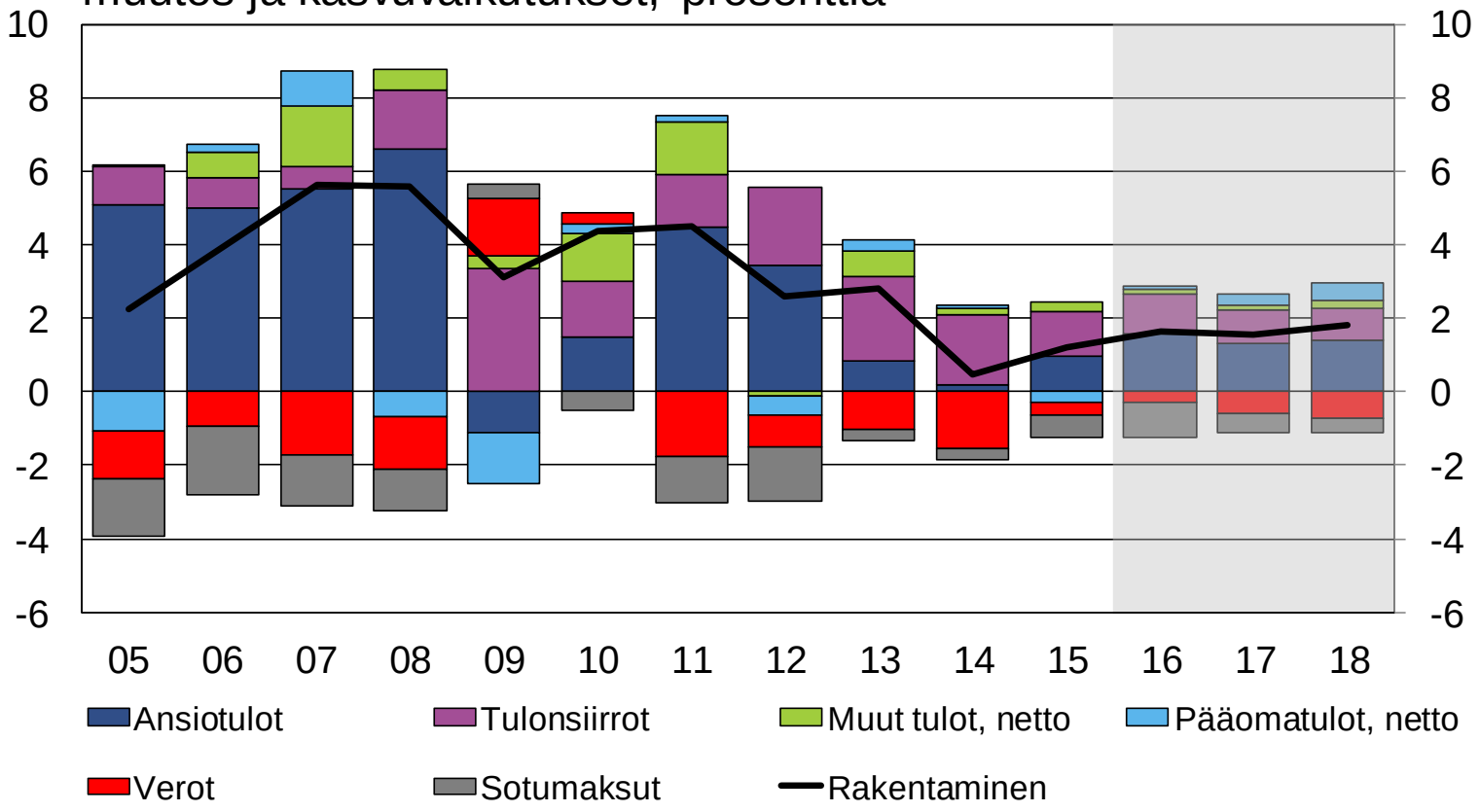

Lähde: Tilastokeskus, VM

Investoinnit

määrän muutos ja kasvuvaikutukset, prosenttia

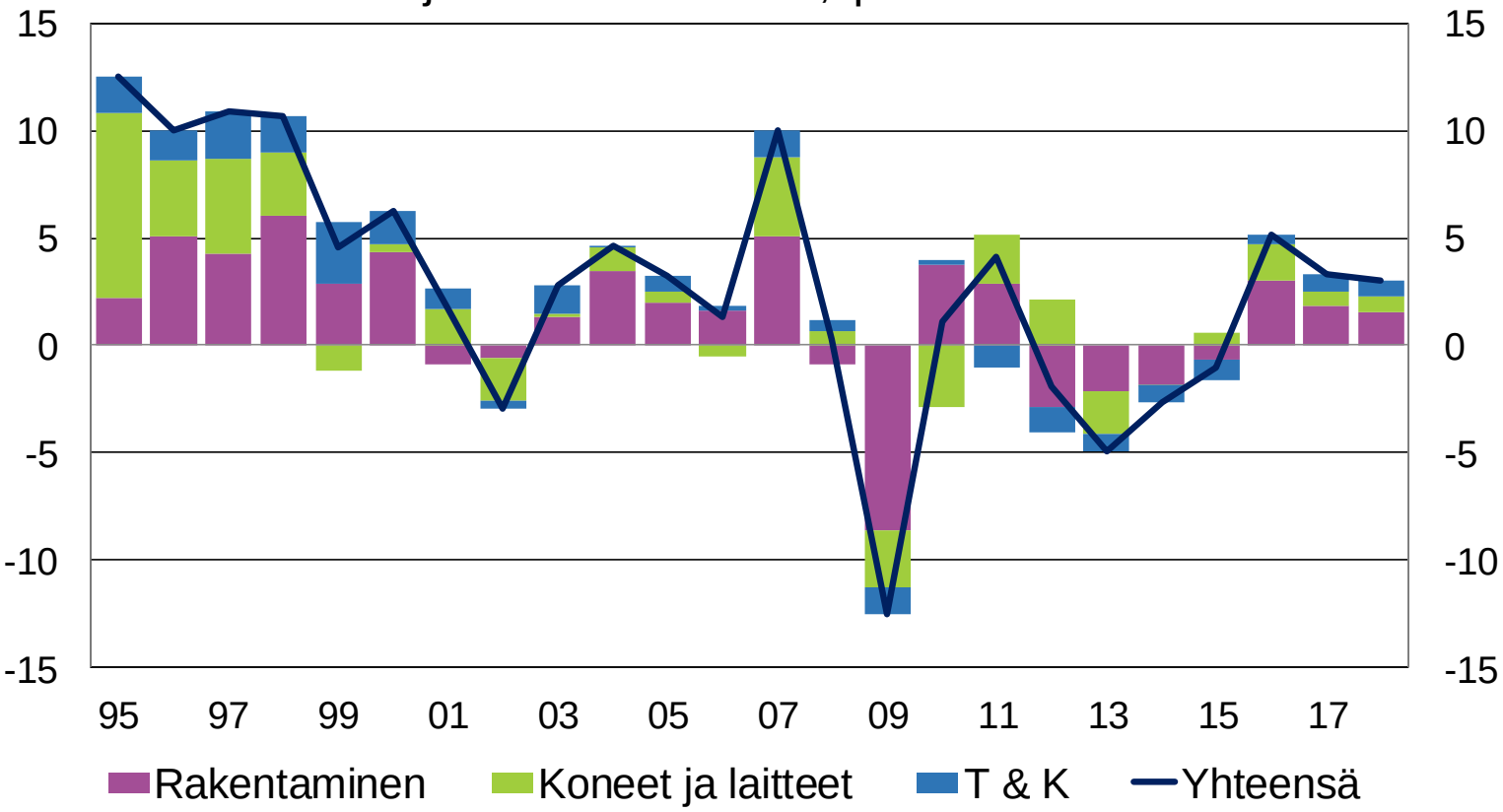

Lähde: Tilastokeskus, VM

Kone- ja laiteinvestoinnit ja kapasiteetin käyttöaste

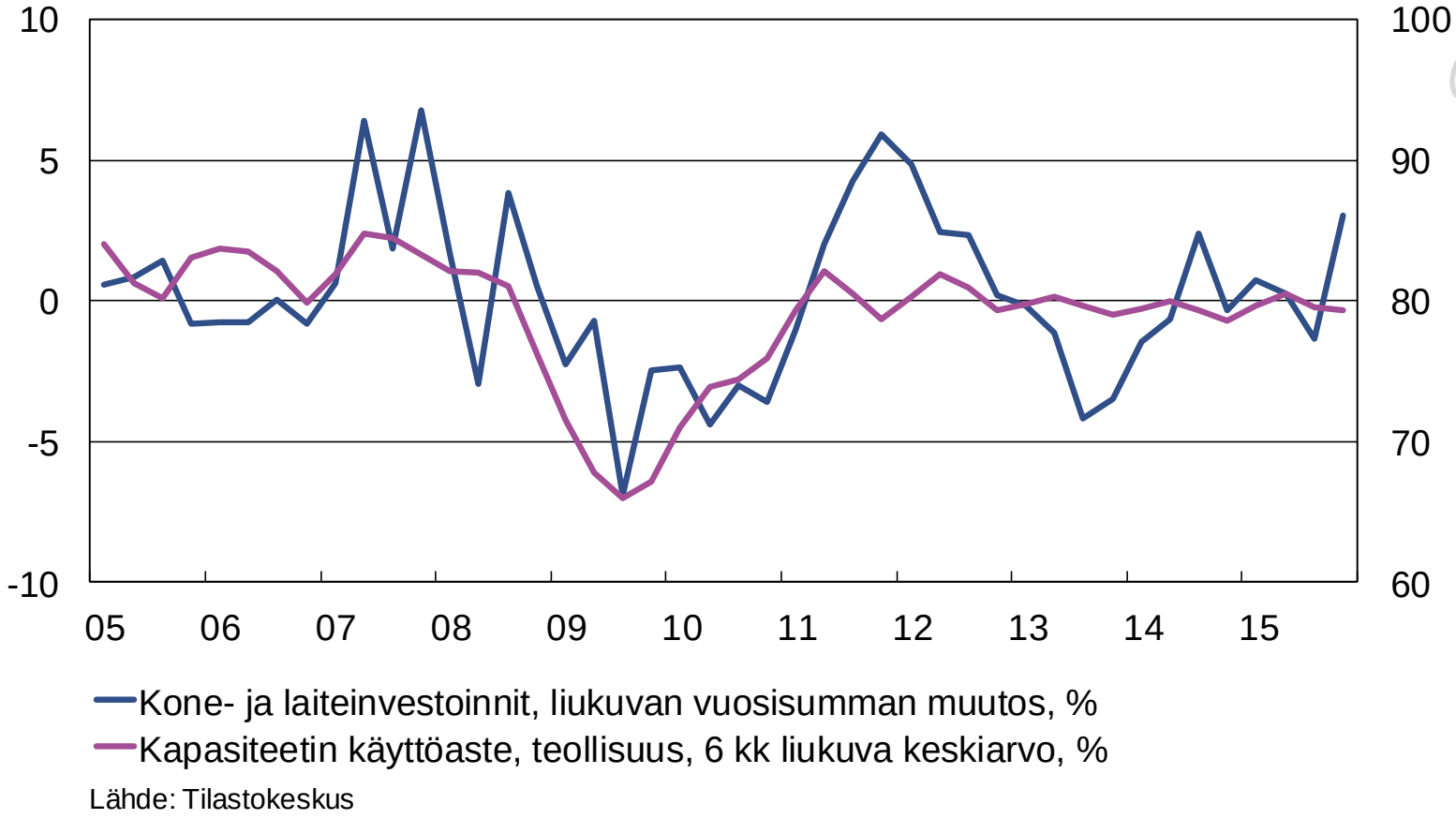

Lähde: Tilastokeskus

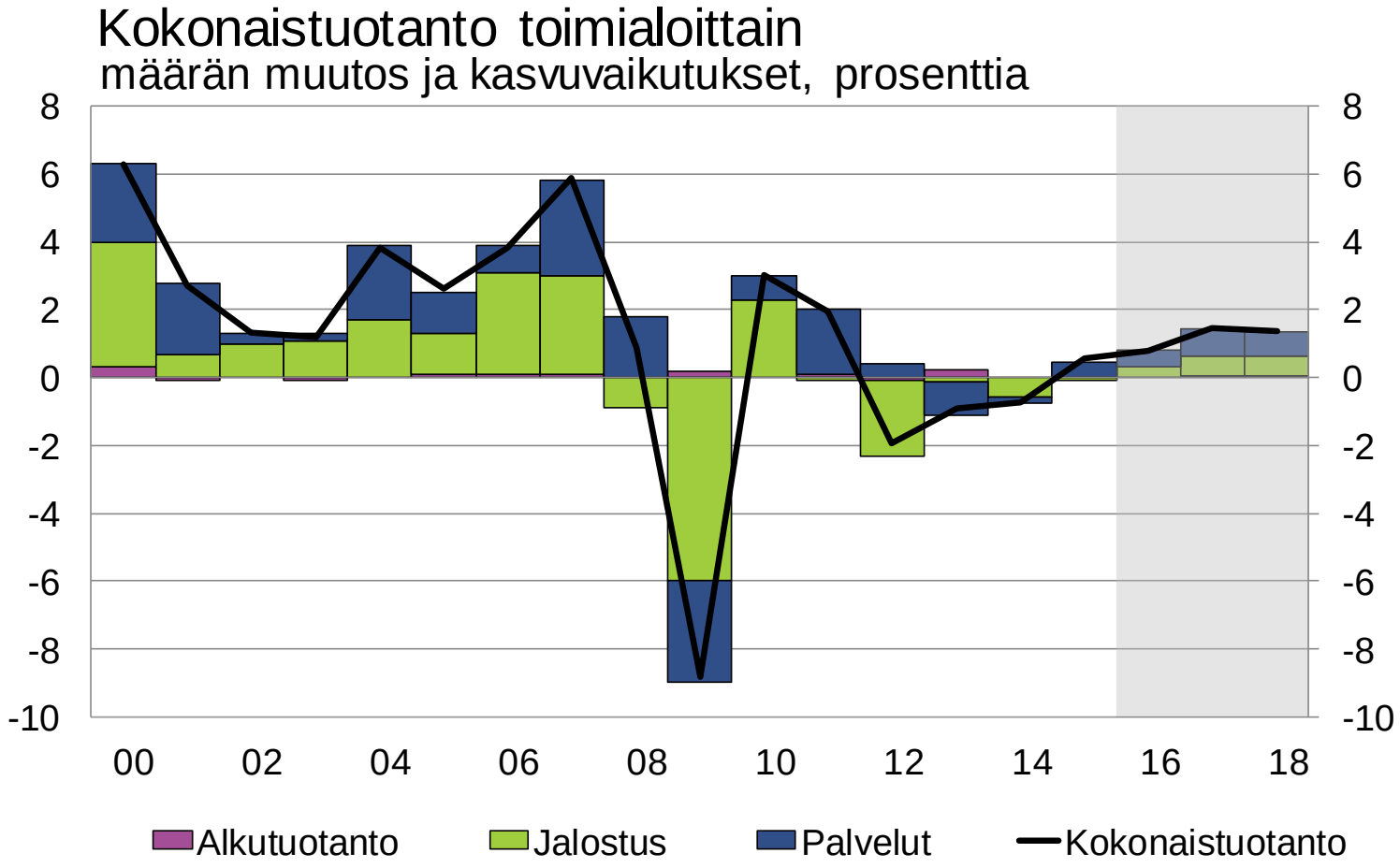

Lähde: Tilastokeskus, VM

Nettoluotonanto sektoreittain

suhteessa BKT:een, %

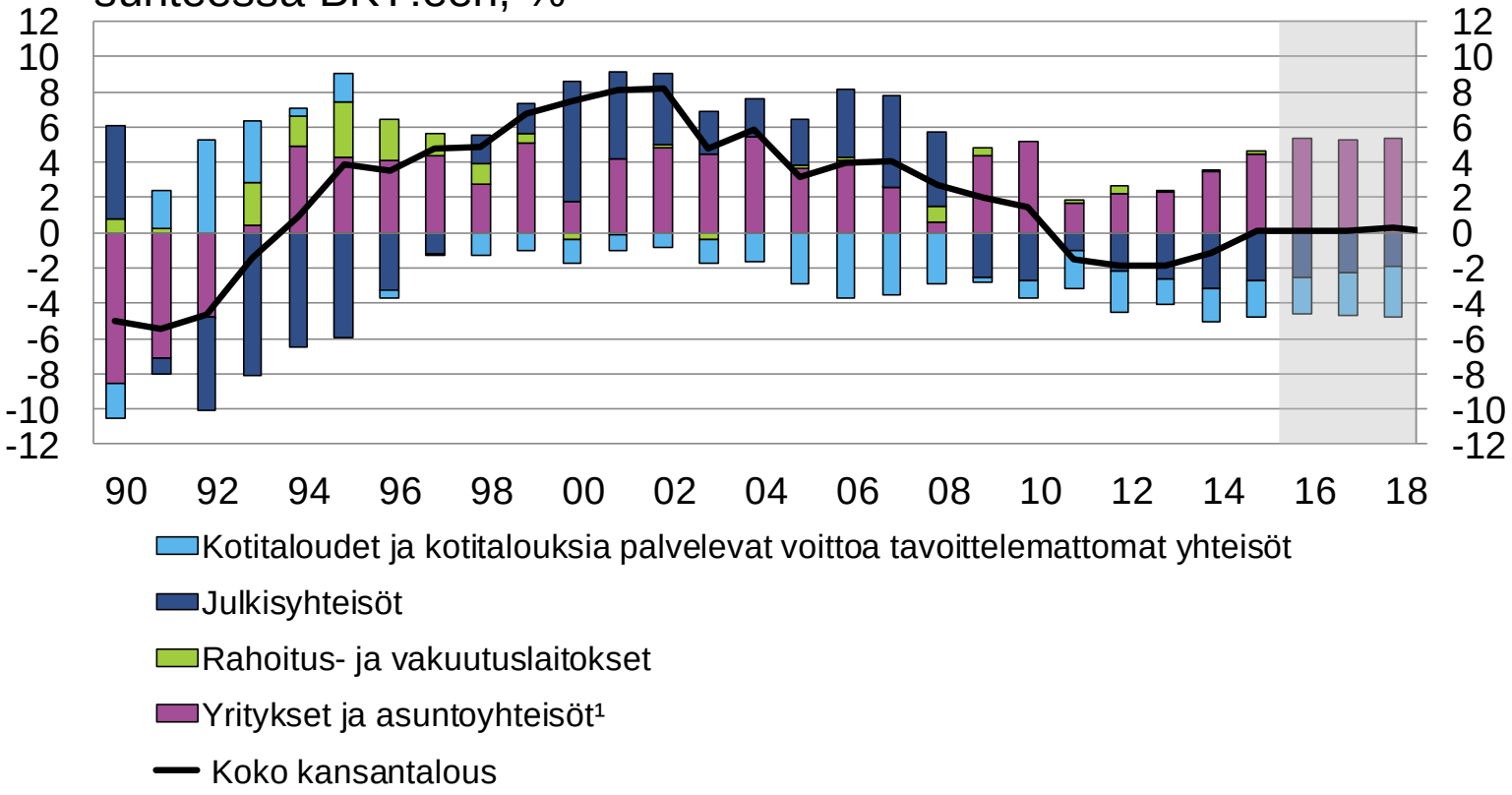

1) Sisältää rahoitussektorin vuosina 2016-2018

Lähde: Tilastokeskus, VM

Tehdasteollisuus

toimialojen osuus arvonlisäyksestä, prosenttia

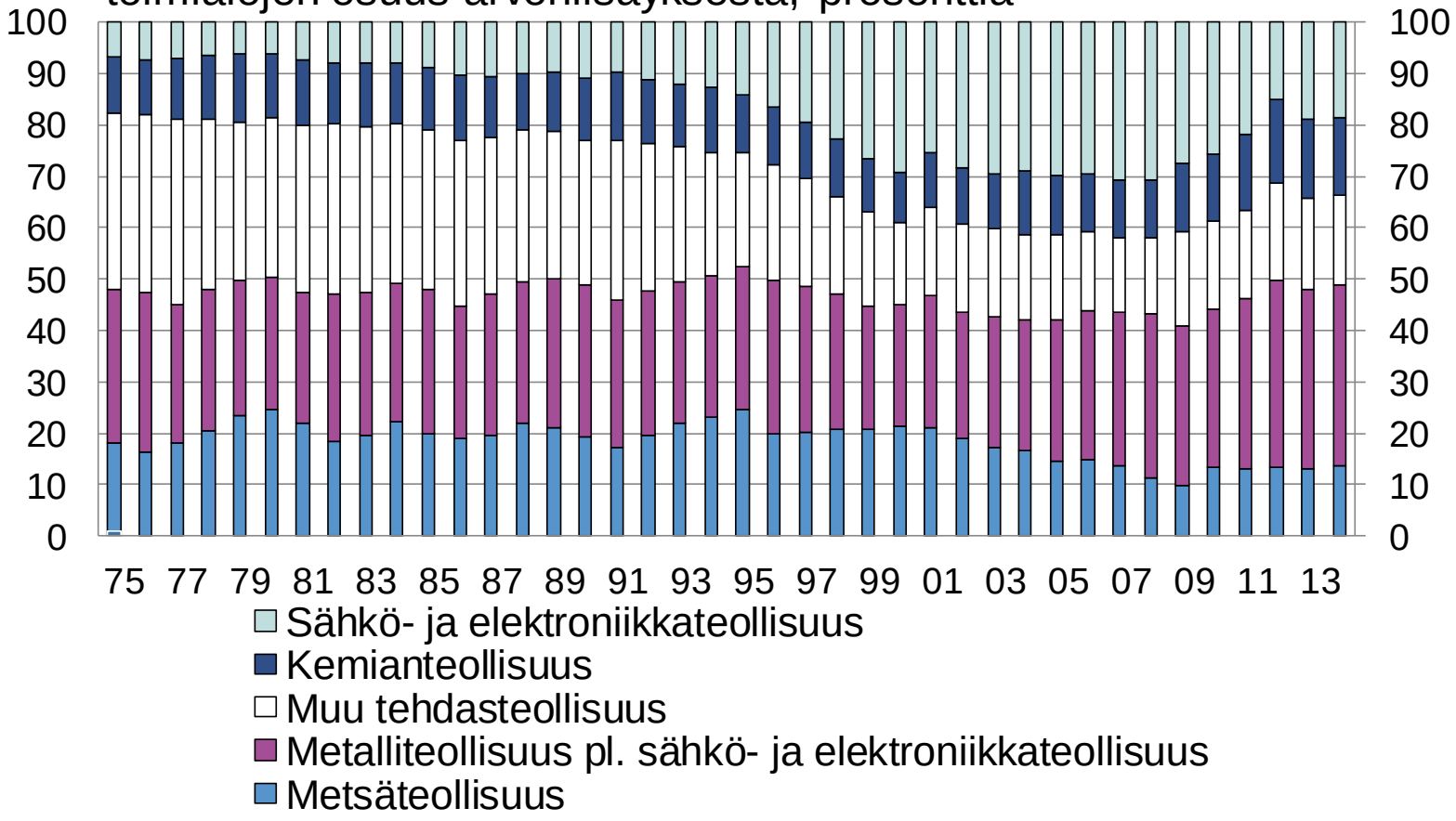

Lähde: Tilastokeskus

Uudisrakentamisen volyymi-indeksi

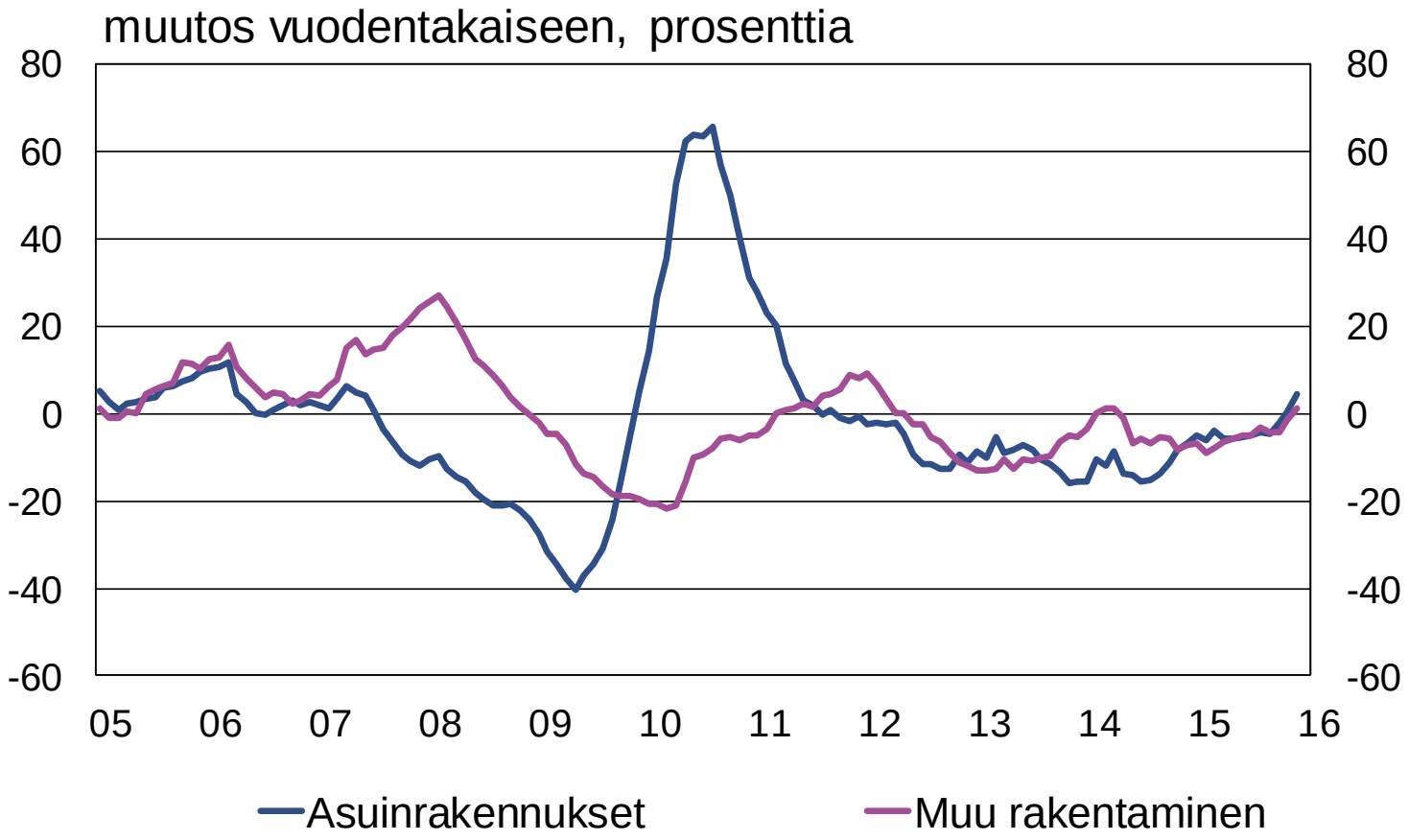

Lähde: Tilastokeskus

Palvelutuotanto

muutos vuodentakaiseen, prosenttia ja saldoluku, 3kk

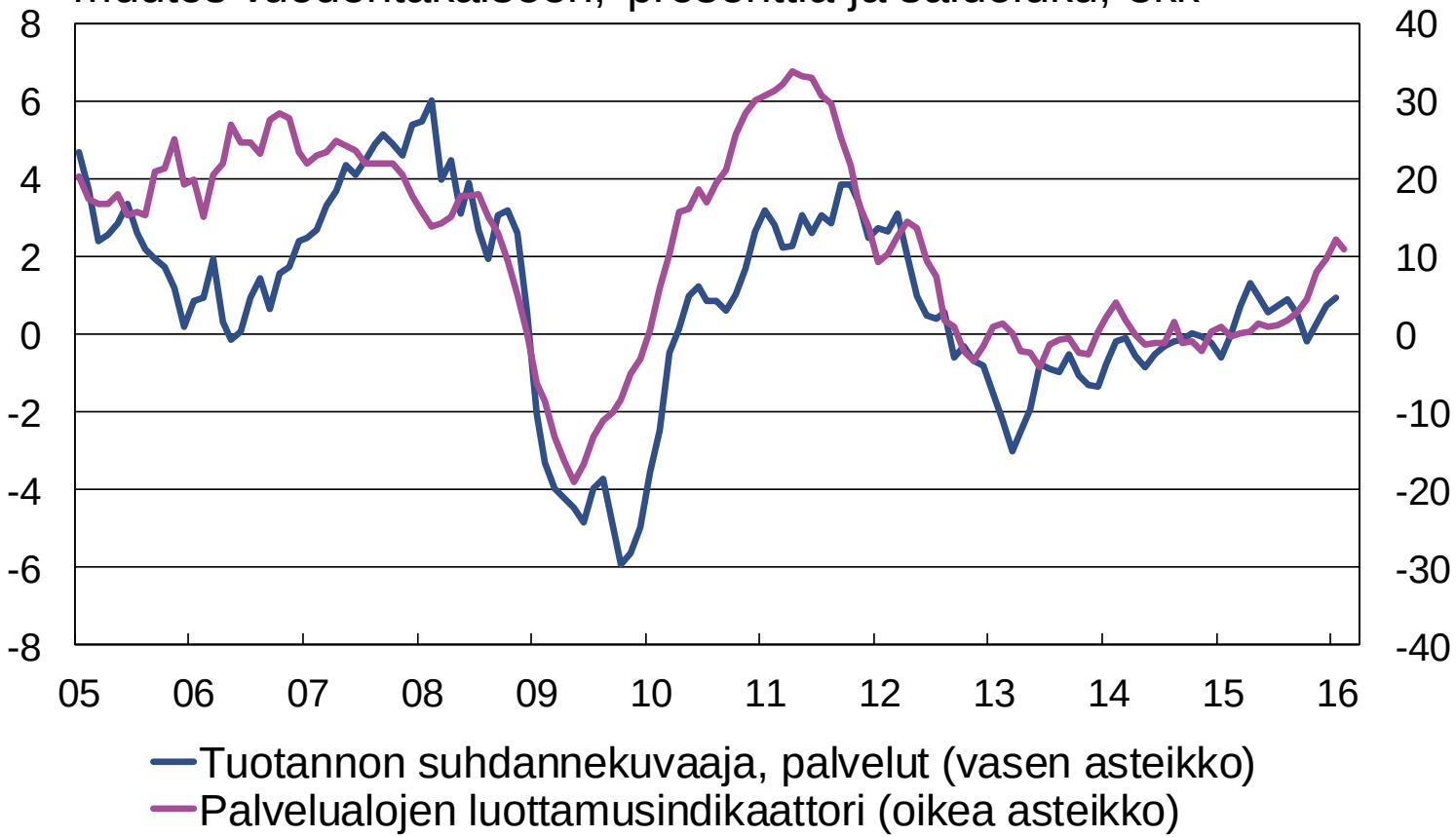

Lähde: Tilastokeskus, Euroopan komissio

Työllisyys

prosenttia

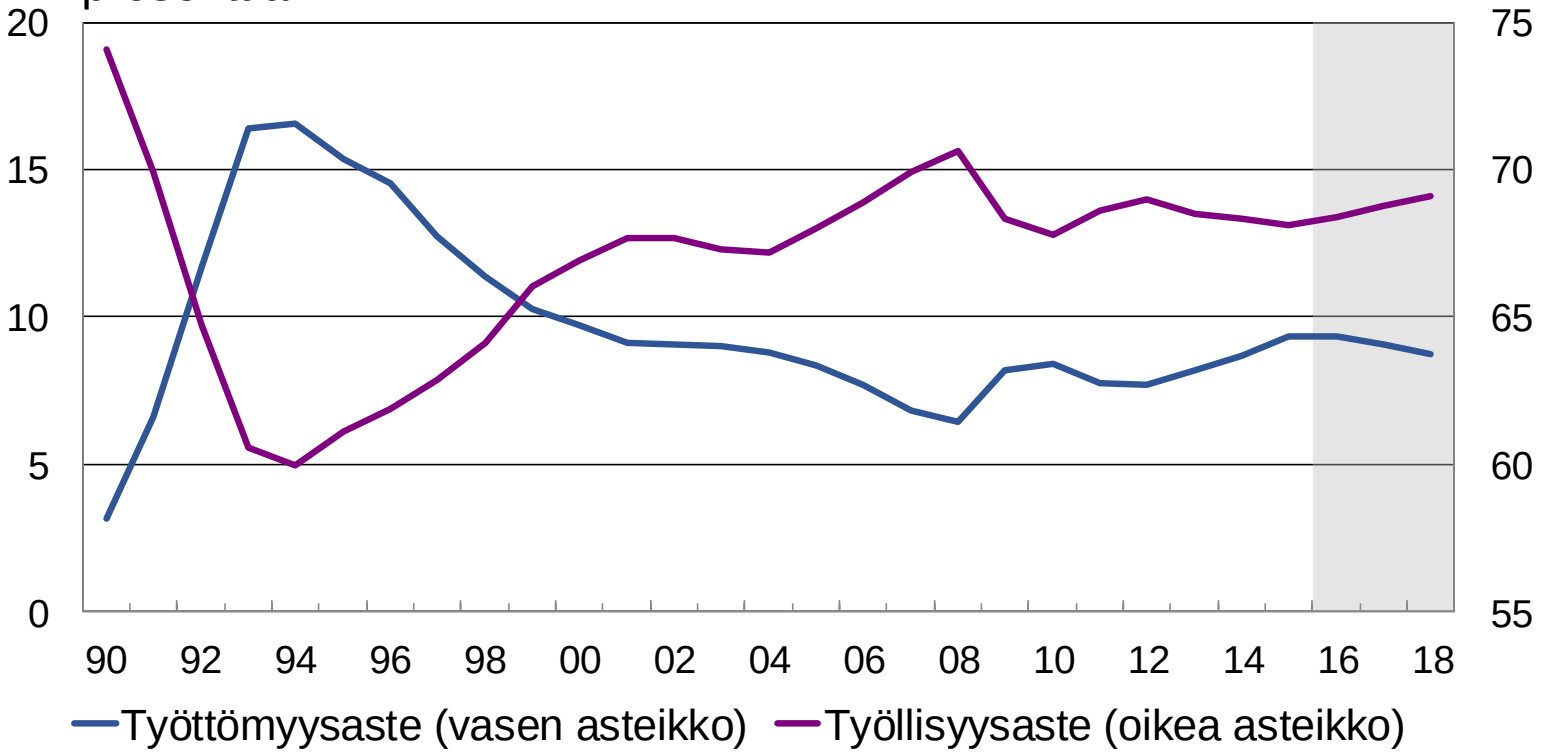

Työttömyysaste=työttömät/työvoima (15-74 -vuotiaat)
Työllisyysaste=työlliset/työikäinen väestö (15-64-vuotiaat)

Lähde: Tilastokeskus, VM

Kuluttajahinta- ja ansiotasoindeksi
muutos edellisestä vuodesta, %

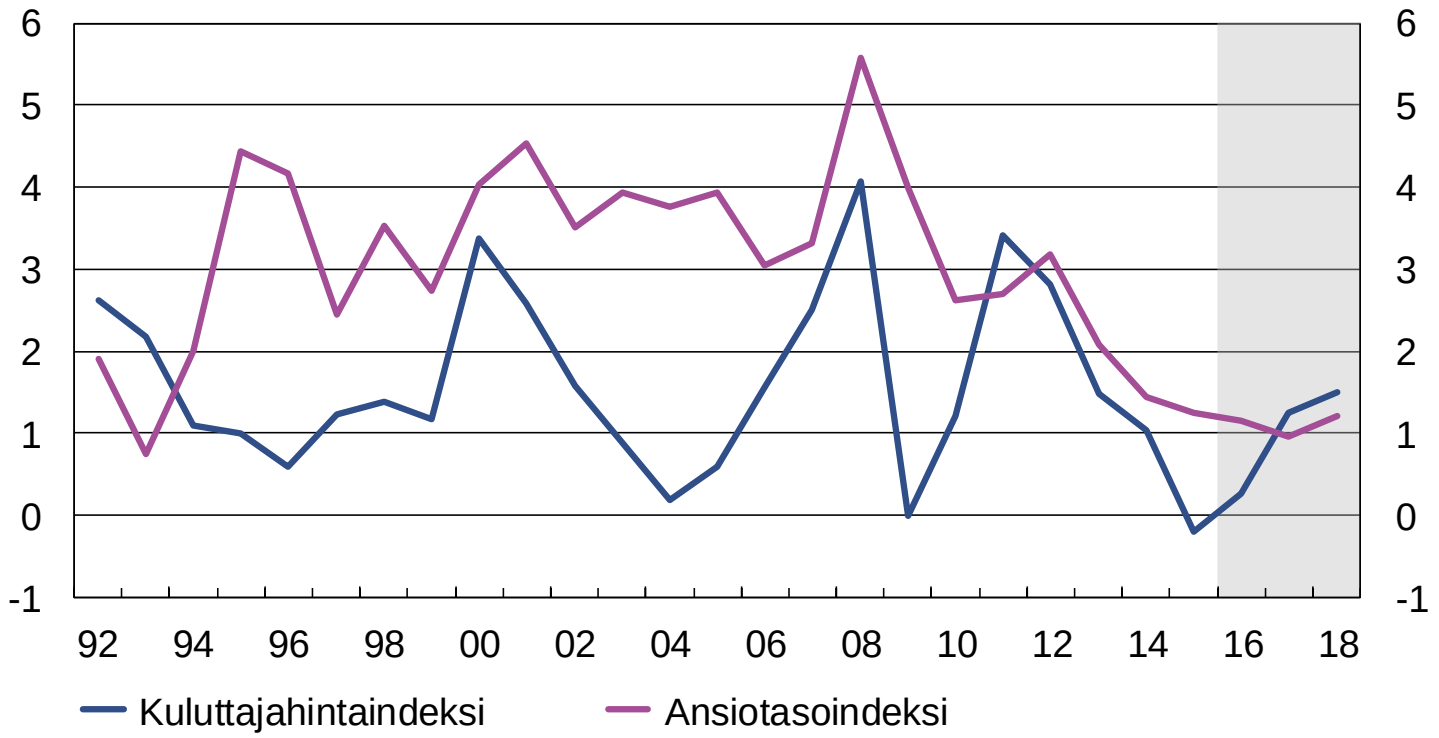

Lähde: Tilastokeskus, VM

Yksityinen kulutus ja reaalipalkat

määrän muutos, %

Taustaa: julkinen talous

Valtion rahoitusjäämä

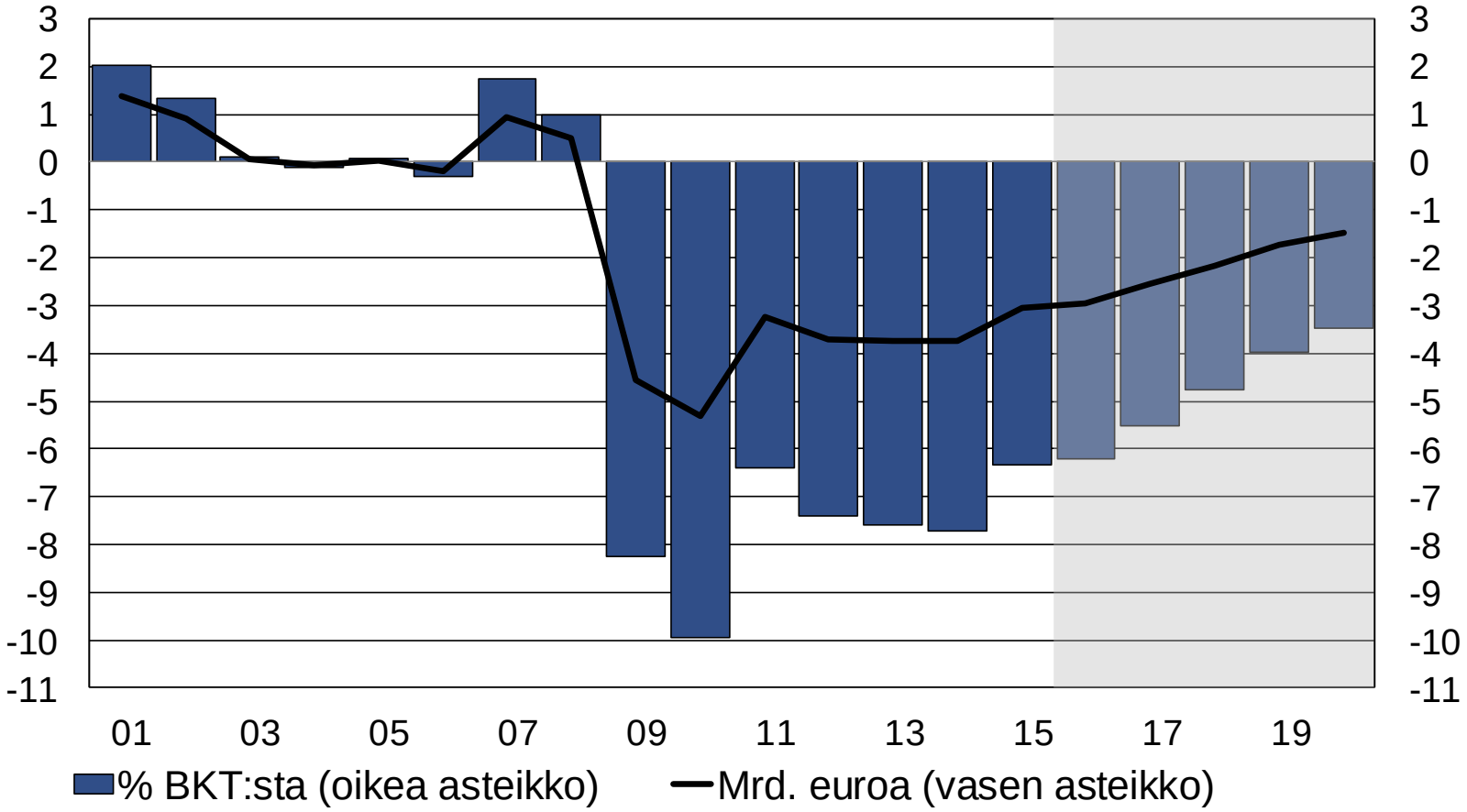

Lähde: Tilastokeskus, VM

Valtionvelka

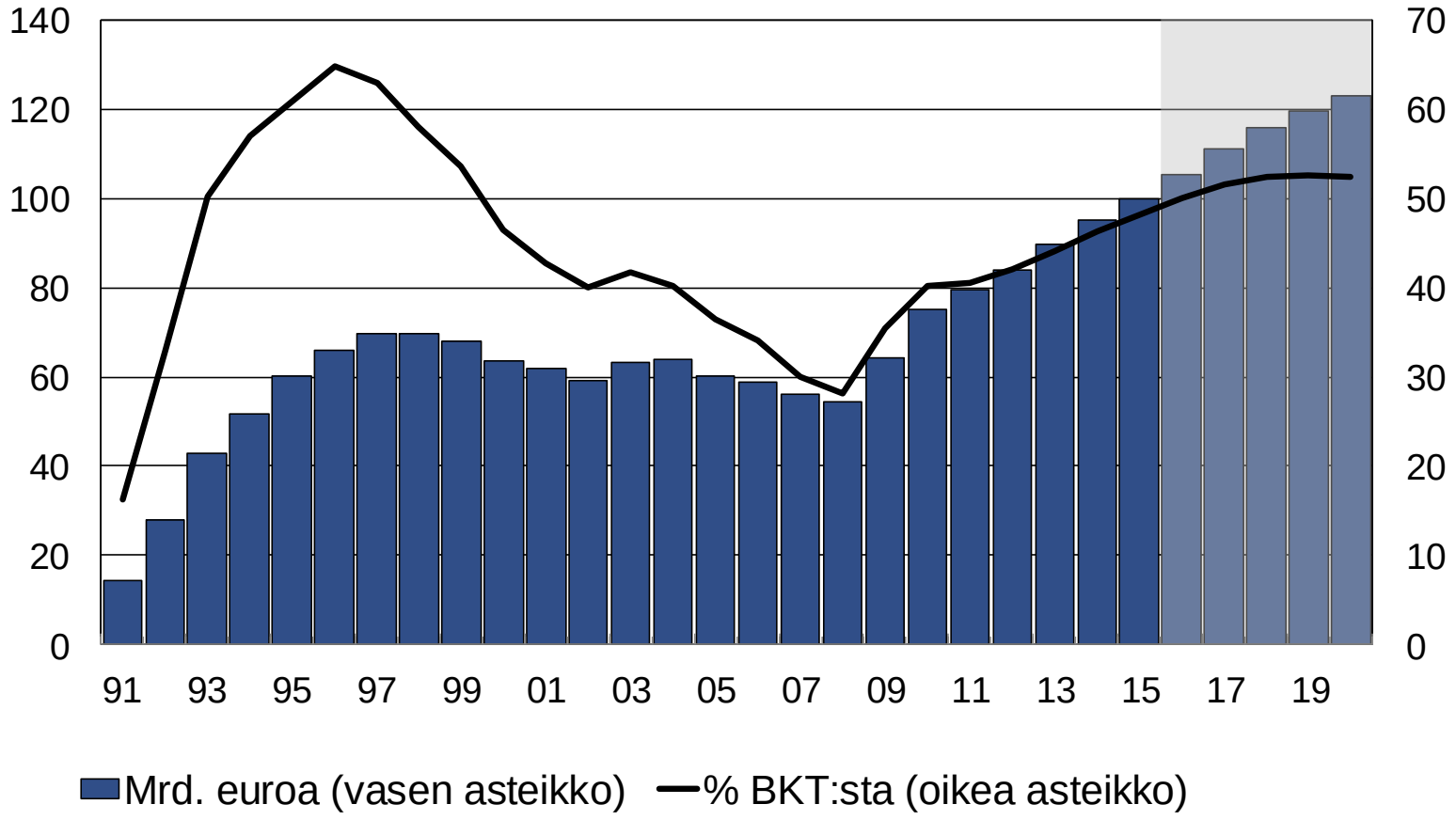

Lähde: Tilastokeskus, VM

Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä

suhteessa bruttokansantuotteeseen, prosenttia

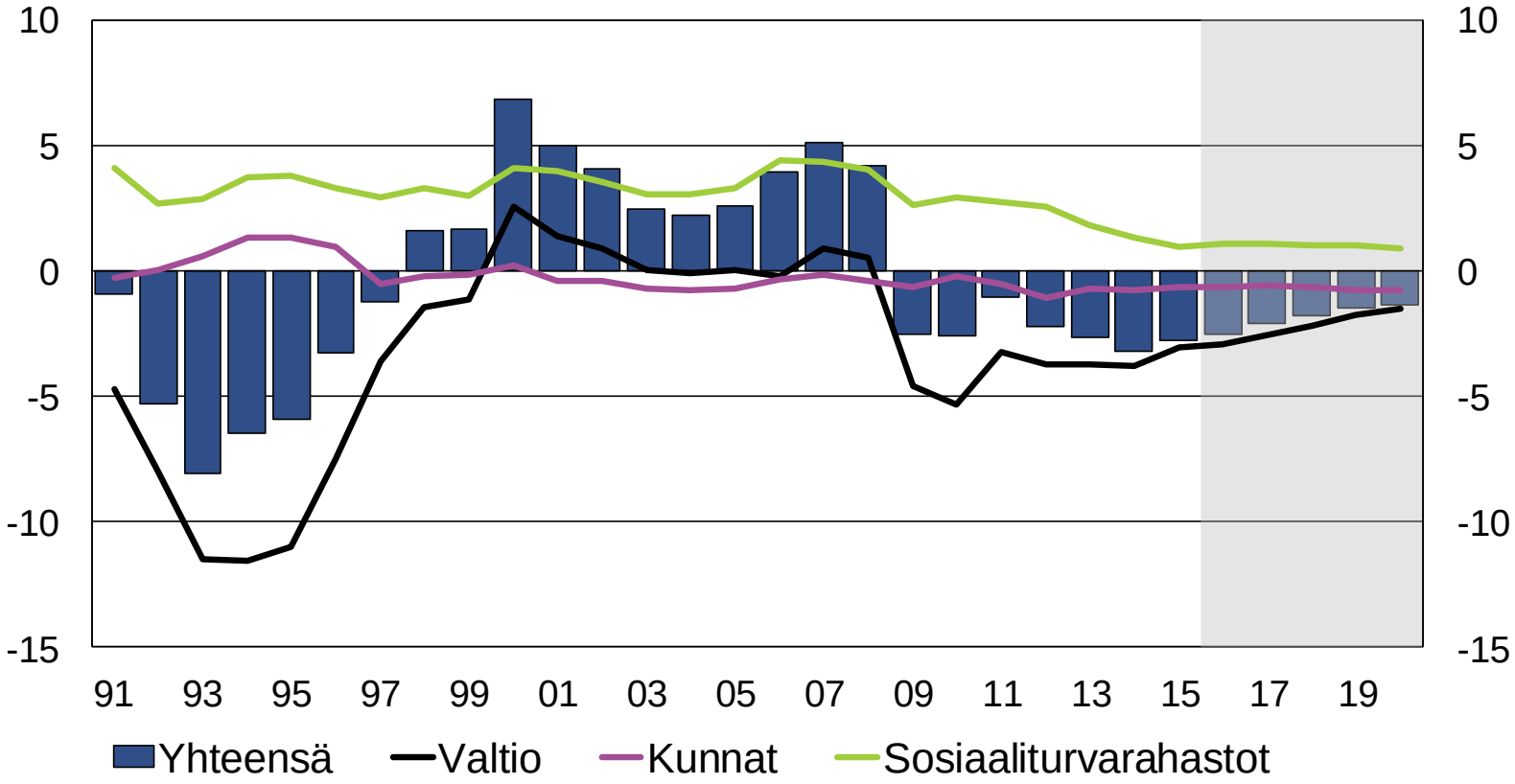

Lähde: Tilastokeskus, VM

Julkisyhteisöjen tulot, verotulot ja menot

suhteessa BKT:een, %

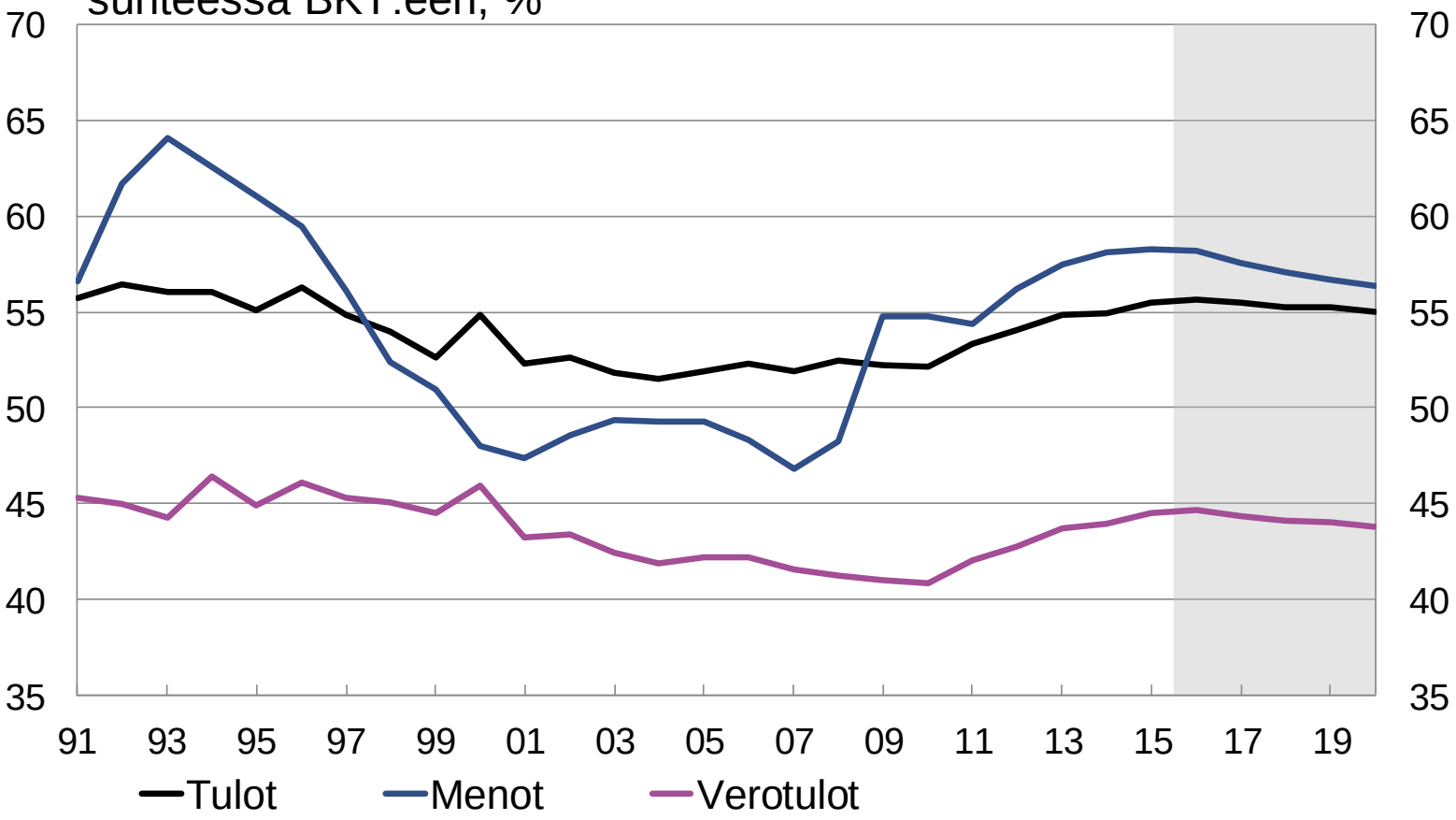

Lähde: Tilastokeskus, VM

Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä ja rakenteellinen rahoitusjäämä[1]

suhteessa bruttokansantuotteeseen, prosenttia

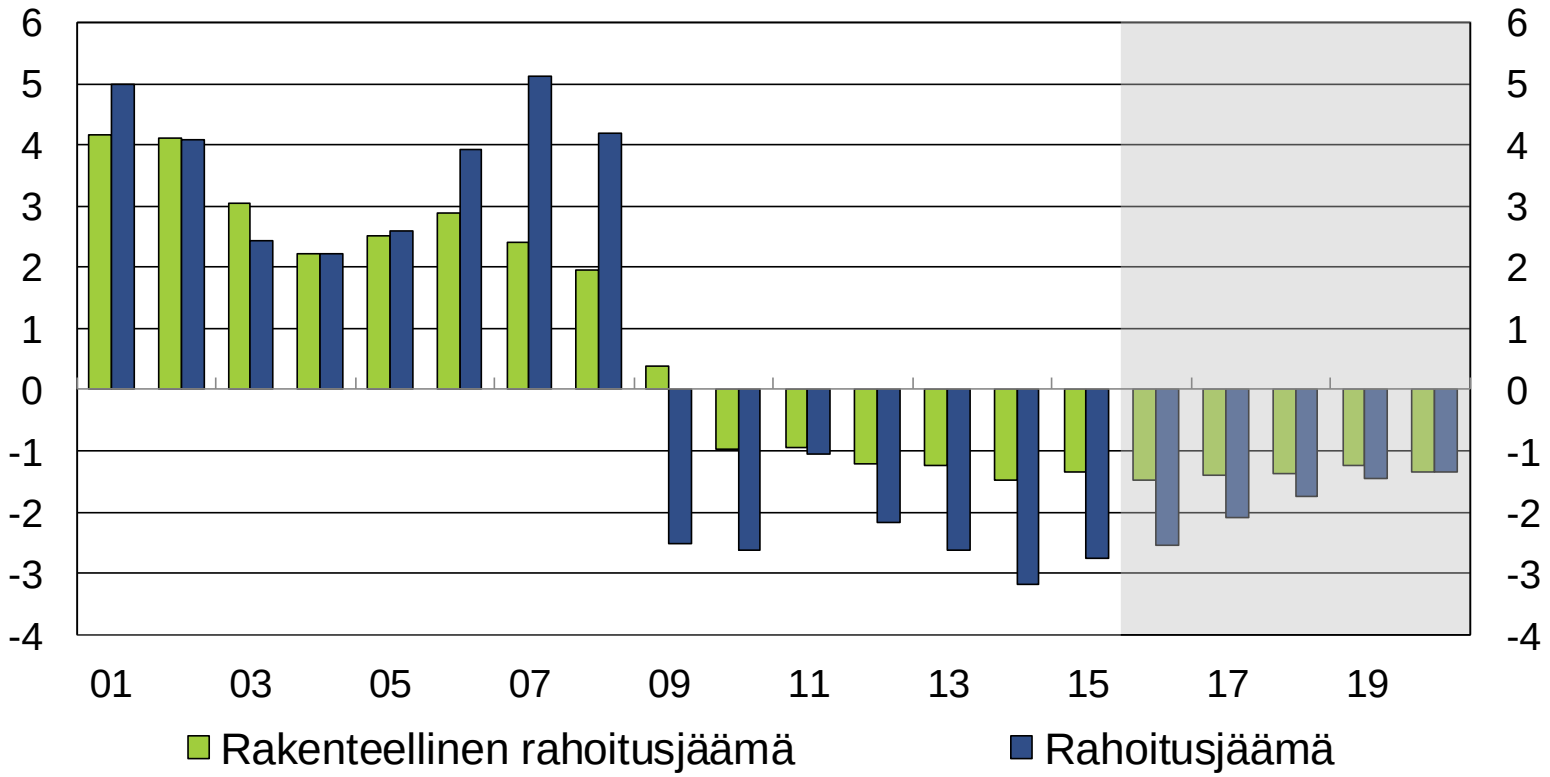

1) Laskelmat perustuvat EU-komission tuotantofunktiolähestymistapaan

Lähde: Tilastokeskus, VM

Julkisyhteisöjen velka

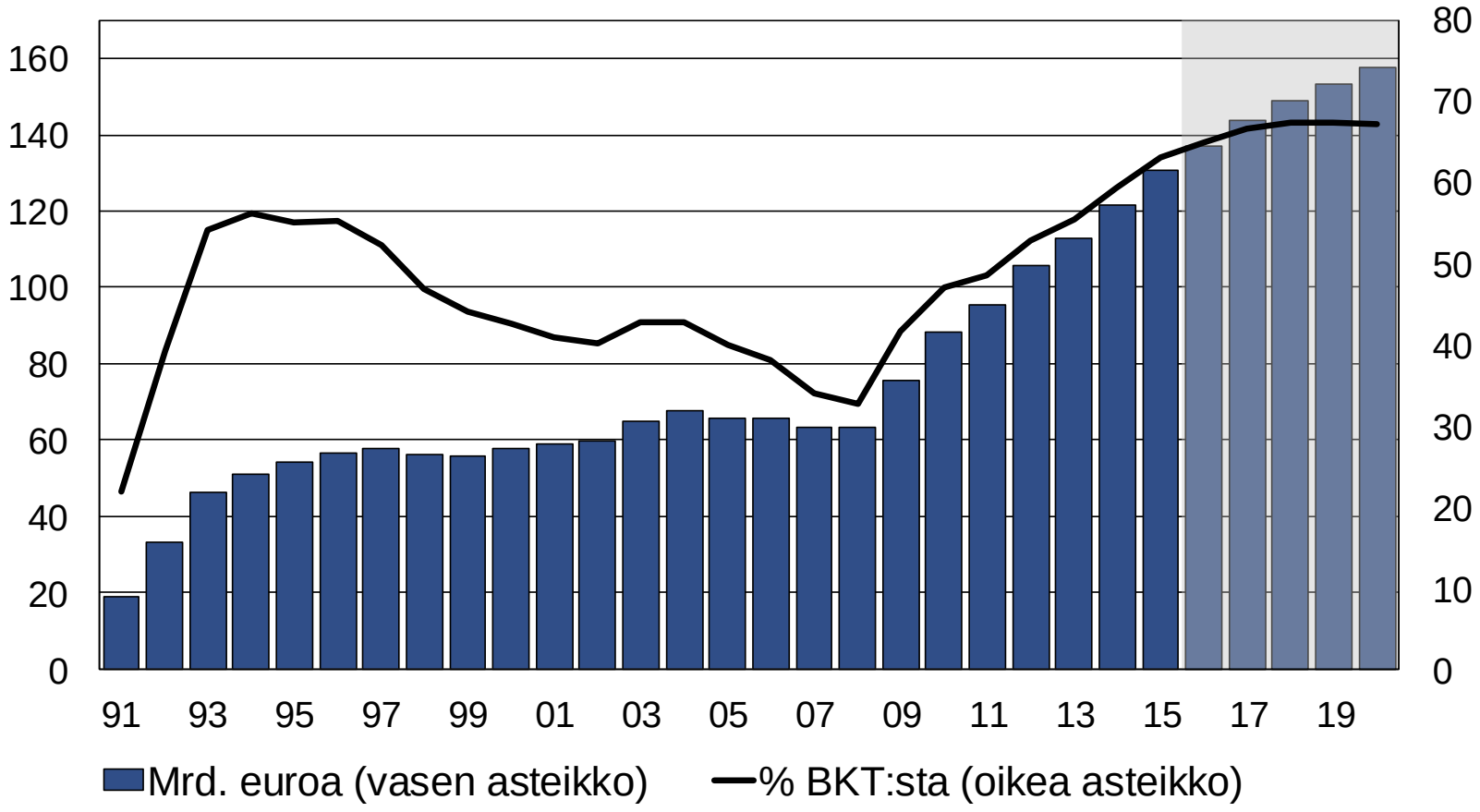

Lähde: Tilastokeskus, VM

Valtion tulot ja menot

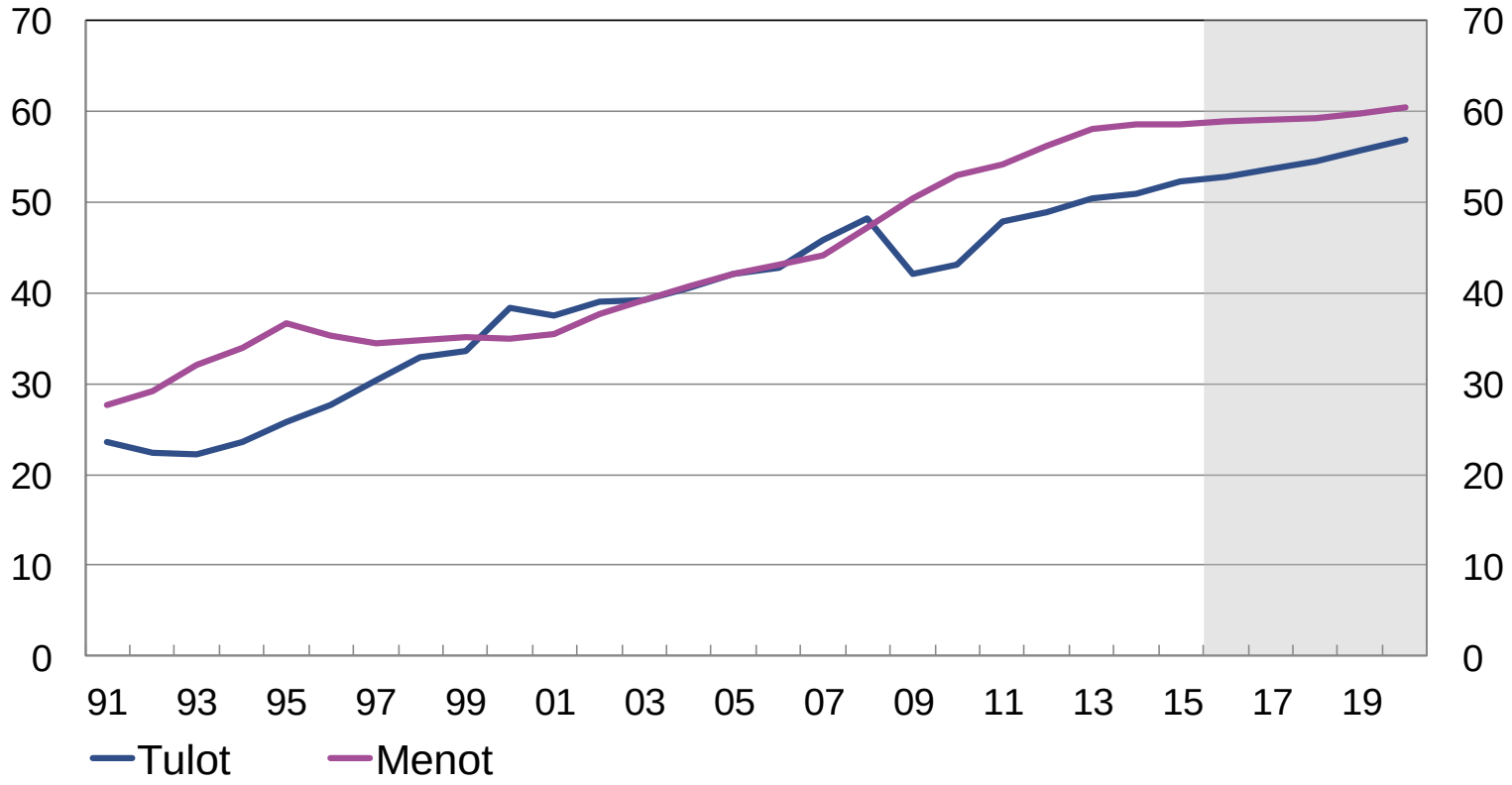

Lähde: Tilastokeskus, VM

Paikallishallinnon verot, valtionosuudet, kulutusmenot ja investoinnit

muutos edellisestä vuodesta, miljardia euroa (käyvin hinnoin)

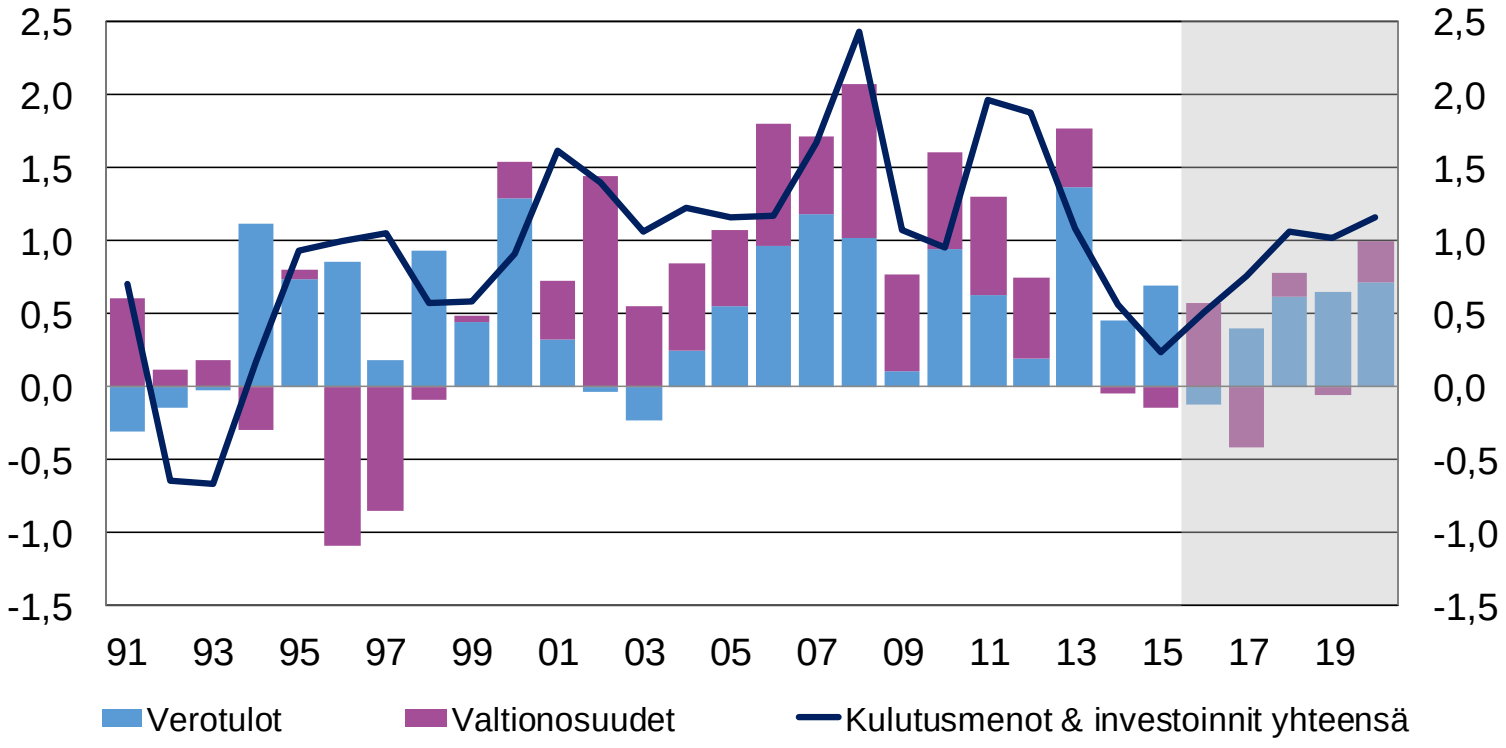

Lähde: Tilastokeskus, VM

Paikallishallinnon velka

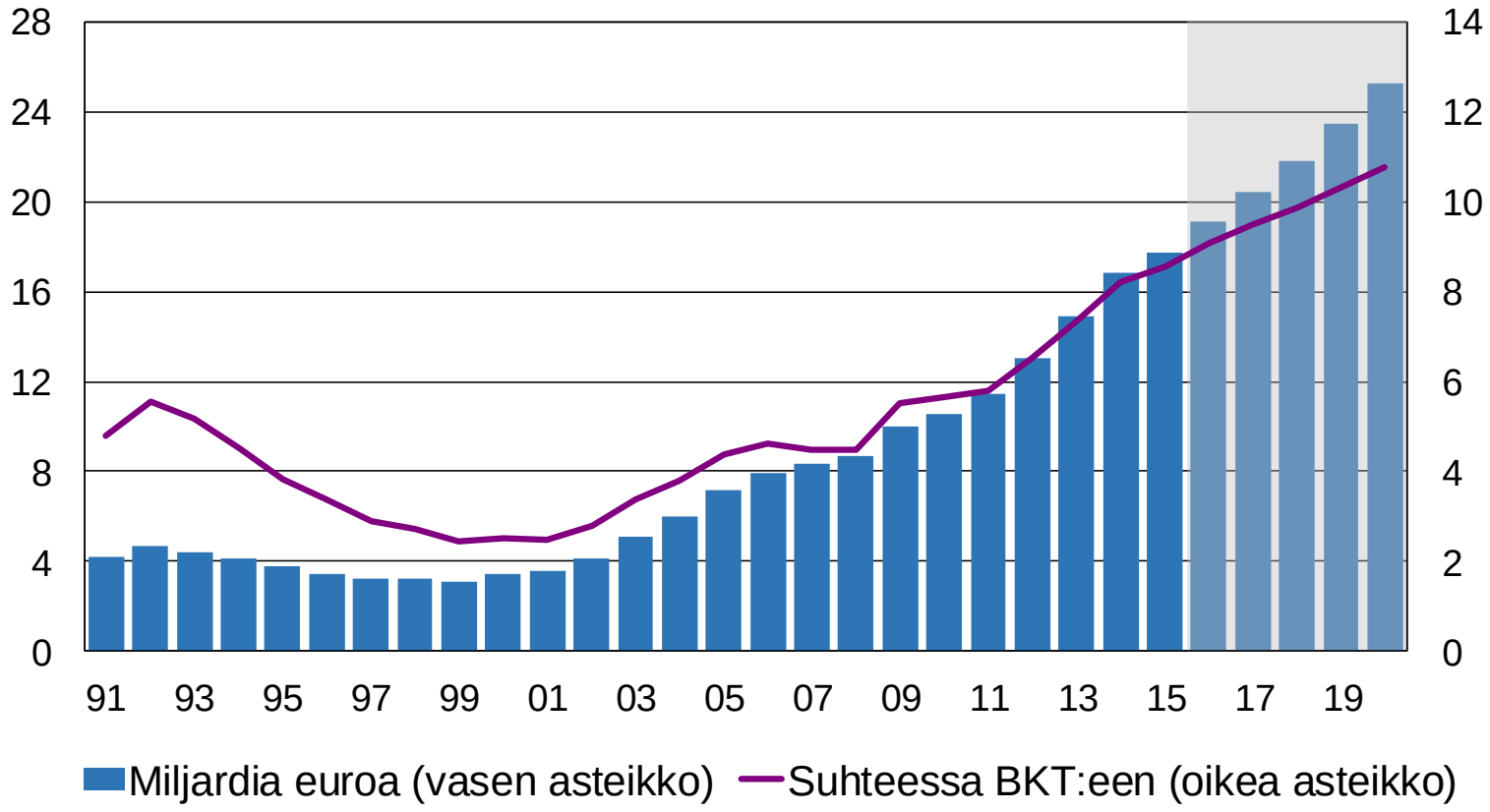

Lähde: Tilastokeskus, VM

Työeläkeyhtiöiden sijoituskanta

(kaikki jäsenyhteisöt)

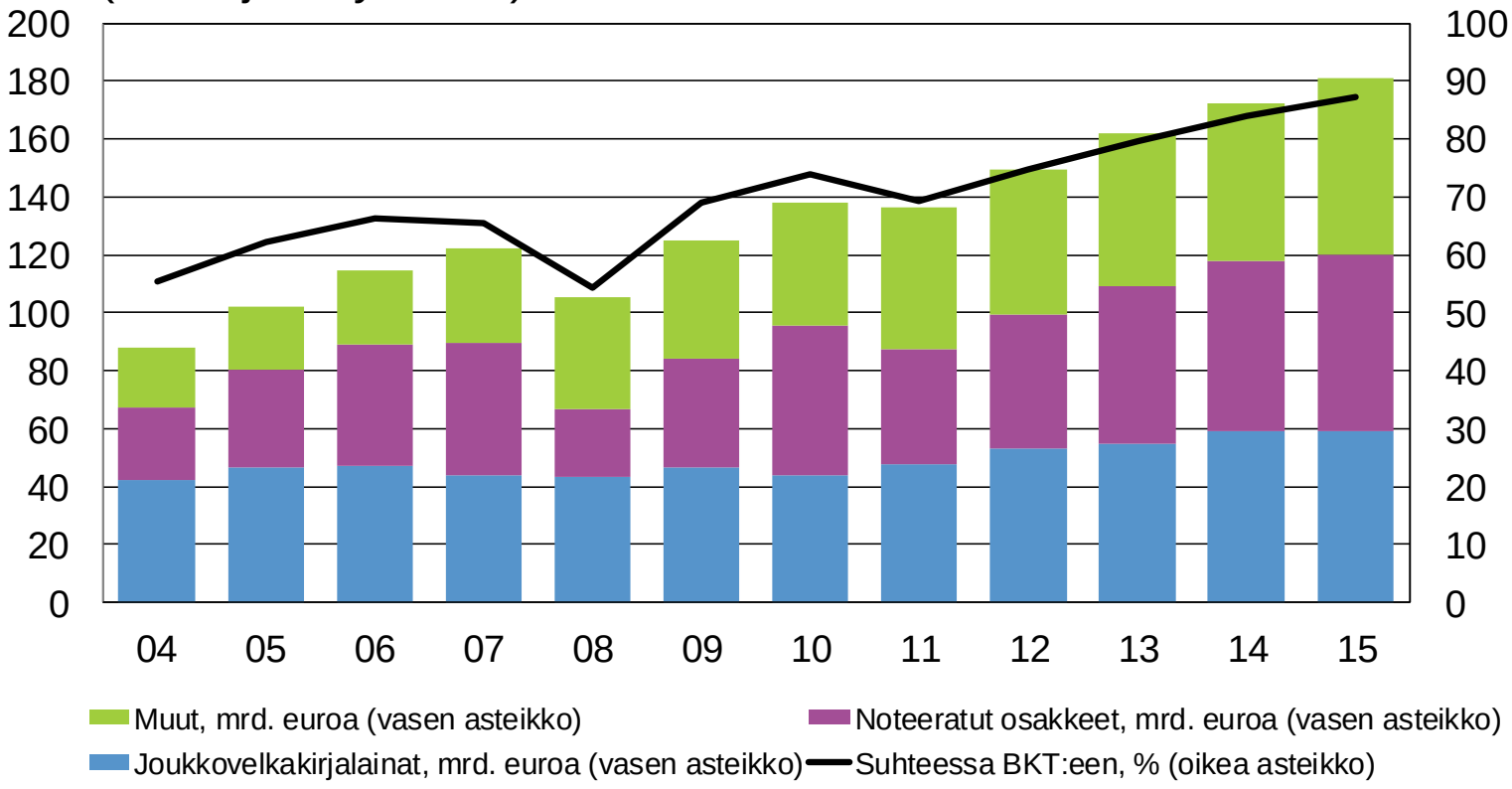

Lähde: Tilastokeskus, VM

Sosiaalietuudet, -avustukset ja sairaanhoitokorvaukset

suhteessa BKT:een, %

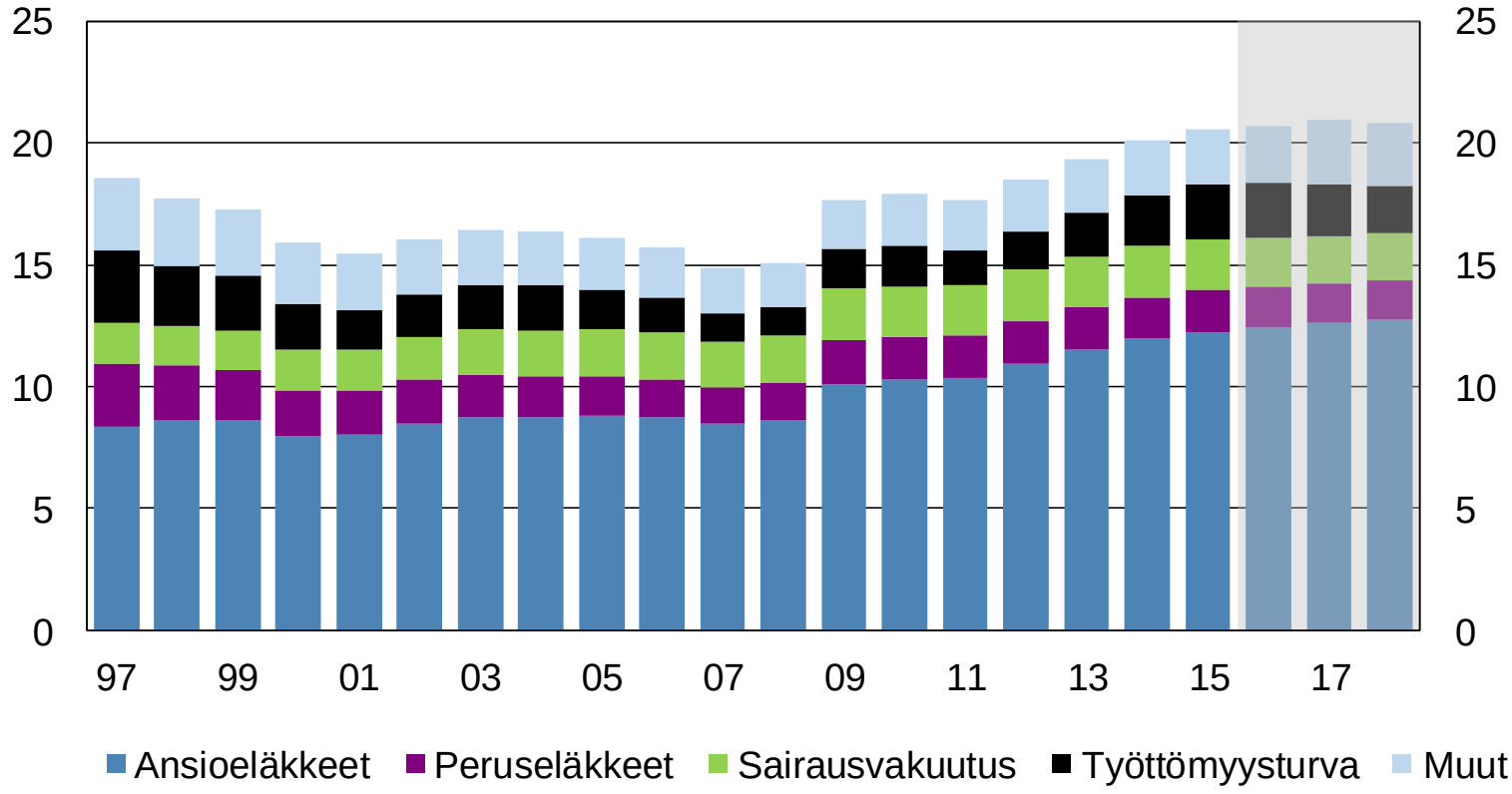

Lähde: Tilastokeskus, VM

Ikäsidonnaisten menojen muutos

vuodesta 2015, suhteessa BKT:een, %

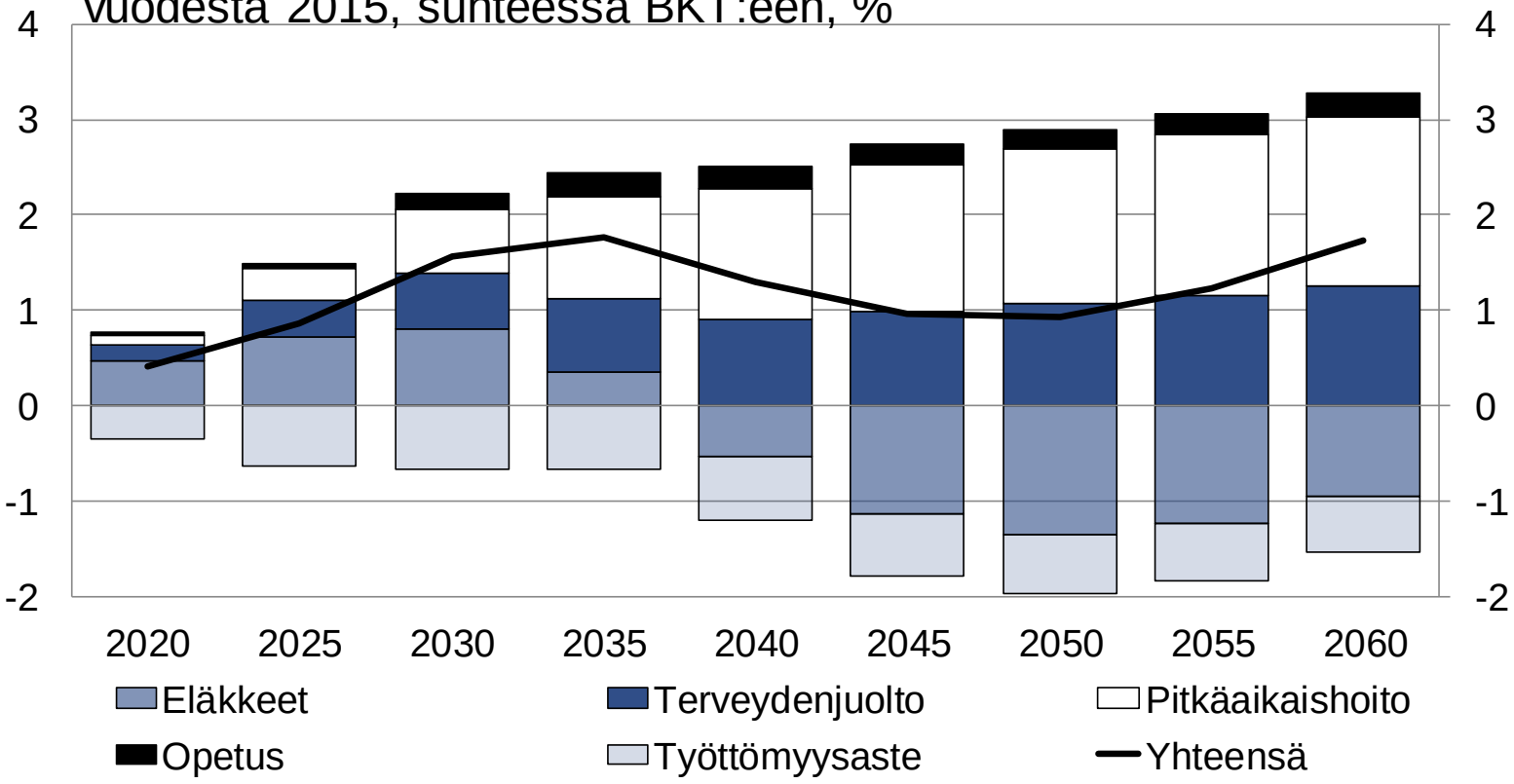

Kuvio on laadittu STM:n kehittämällä SOME mallilla.

Lähde: VM